

HÖGSKOLAN
I HALMSTAD

Sektionen för lärarutbildning, Historia 61-90 hp

KANDIDATUPPSATS

Låt dom hålla på, dom är ju i alla fall söta

En studie av Hallandspostens bevakning av IS
Halmias damlag mellan 1970 och 1980

Johan Öhlander

Historia 15 hp

Halmstad 2014-06-23

Abstrakt

Under 1960-talet och 1970-talet växte damfotbollen fram i Sverige och 1970 bildades IS Halmias damlag, Halmstads första damfotbollslag. Detta var viktiga år i damidrottens historia. Enligt samtidens kvinnoideal skulle kvinnan inte ägna sig åt maskulina och fysiskt tuffa sporter såsom fotboll, de skulle hålla sig till sporter där estetik och grace var i fokus. Fotbollsspelande damer var därför kontroversiellt, både bland allmänheten och i massmedia. Detta är en av de stora anledningarna till att damfotbollen blev underrepresenterad och trivialiserad i massmedia. Syftet med uppsatsen har varit att granska hur *Hallandspostens* bevakning av IS Halmias damlag såg ut under 1970-talet. Jag har jämfört mitt resultat med de mönster Pamela Creedons fann i sin studie av hur amerikansk media bevakade damidrotten under främst 1960- till 1980-talet.

I de delar som berör medias bevakning av damidrotten har jag främst utgått från Pamela Creedons bok *”Women, Media and Sport”*. De delar som berör den generella utvecklingen av damfotbollen i Sverige har källmaterialet främst bestått av Jonny Hjelms bok *”Amasoner på planen”*. Det huvudsakliga källmaterialet har varit sex årgångar av *Hallandsposten* utgivna mellan 1970 och 1980.

Kontentan av studien är att Halmias damlag var underrepresenterade i *Hallandsposten* gällande kvantitet och kvalitet. Artiklarna är till viss del trivialiserande och sexualiserande under första halvan av 1970-talet. Jag har funnit för få artiklar som tyder på ambivalens för att detta ska kunna styrkas.

Nyckelord

IS Halmia

Damfotboll

Hallandsposten

Mediebevakning

Innehåll

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte och frågeställning.....	2
1.2 Forskningsläge	3
1.3 Teori och analysmodell	5
1.3.1 Genus och idrott	5
1.3.2 Medias rapportering om damidrotten	8
1.3.3 Creedons tre kategorier	11
1.4 Metod	14
1.5 Material	15
1.6 Avgränsningar i tid och rum.....	16
2. Kvinnoideal i sportens värld.....	18
2.1 Damfotbollens framväxt i Sverige 1900-1970	19
2.2 Damfotbollens möjliggörande.....	21
2.3 IS Halmias damlag	23
3. IS Halmias damlag i <i>Hallandsposten</i>	25
4. Analys.....	37
5. Käll- och litteraturförteckning.....	46
6. Bilaga 1	47

1. Inledning

*"Damfotboll. Något som setts över axeln av de flesta. Accepterad men inte erkänd. Förrän i år, det internationella kvinnoåret. 'Gubbarna' vågade väl inte annat"*¹ -
Gugge Häglund, 1975

Damidrotten har alltid stått i skuggan av herridrotten, inte minst gäller detta damfotbollen. Både allmänheten och massmedia har varit vassa i tonen mot fotbollsspelande damer. Under första halvan av 1900-talet så spelades det sporadiskt damfotboll i Sverige, oftast under förlöjligande former. Men på 1960-talet hände något. Kvinnor började lönearbeta i allt större utsträckning, de krävde ökade rättigheter och sociala förändringar. Och plötsligt började det spelas organiserad damfotboll runt om i landet. Fotbollsspelande kvinnor var dock inte något som föll alla i smaken då kvinnorna var normbrytande och bröt mot samtidens kvinnoideal. Denna åsikt speglas bland annat i medias behandling av damfotbollen.²

På vårkanten 1970 samlades ett spretigt gäng tjejer för sin första fotbollsträning med IS Halmia. Som första klubb i Halmstad hade Halmia tagit initiativ till att starta ett damlag i fotboll. Satsningen blev en sportslig succé och under åren som följde avancerade Halmia snabbt i tabellsystemet. Säsongen 1980 spelade laget i Allsvenskan för första gången. Laget gjorde en bra säsong och slutade på en hedersvärd sjätteplats. Trots detta meddelade klubben att de inför nästa säsong skulle dra sig ur Allsvenskan för att börja om på nytt i lägstaserien.³

Men hur speglade tidningen *Hallandsposten* Halmias öden och äventyr i fotbollen? En genomgång av tidigare forskning visar att artiklar om damidrotten varit få och ofta skrivna på ett trivialiserande sätt. Johnny Hjelm skriver att benämningar som söta, snygga och amazoner användes för att beskriva damfotbollsspelarna.⁴

Pamela Creedon har utifrån en stor mängd tidigare forskning analyserat hur amerikansk media framställt och behandlat damidrotten främst mellan 1960- till 1980-talet. De mönster hon fann

---

¹ Hallandsposten 1975-04-19 s.17

² Hjelm, Jonny (2004), s.18-24

³ Mangfors Hallberg, Maria i Olsson, Sten & Lundqvist, Anders (2007), s.56-60

⁴ Hjelm, Jonny (2004), s.268-269

visade att damidrotten varit kraftigt underrepresenterad i media och att damidrotten trivialiserats i den samma.⁵

Med ovanstående färskt i minnet är det ett rimligt antagande att tro att Hallandspostens nyhetsrapportering om damfotbollen var bristfällig. Detta antagande skulle därmed stämma väl överrens med tidigare forskning. Det finns dock uppgifter som går emot detta antagande.

I min B-uppsats skrev jag om framväxten av IS Halmias damlag. Under det arbetet samtalande jag med tränaren för Halmias damlag under 1970-talet, Ants Pärna. Pärna berättade för mig om hur lokalpressen, dit *Hallandsposten* räknas, skrivit helsidor om Halmias damlag 1979 och att spelarna var jättekända.⁶ I boken *Halmia 100 år* gör han samma uttalande.⁷ Det Pärna påstår och det som bland annat Creedon och Hjelm hävdar går till synes mot varandra. Om detta beror på att Pärna minns fel eller om journalisterna i Halmstad behandlade damfotbollen på ett annorlunda sätt jämfört med sina kollegor i resten av landet är därför av intresse att reda ut.

1.1 Syfte och frågeställning

Jag har intresserat mig för damfotbollen då dess utveckling berättar mycket om samhällets utveckling. Genom en ökad kunskap om damfotbollen får vi också mer kunskap om hur synen på kvinnokroppen och hur kvinnoidealen har förändrats. Villkoren för de fotbollspelande damerna kan även återspegla villkoren för kvinnor på andra områden. I min studie analyserar jag *Hallandspostens* bevakning av IS Halmias damlag. Detta är intressant då media är en av samhällets viktigaste opinionsbildare. Deras åsikter och deras sätt att behandla damfotbollen är därmed en viktig pelare i att förstå damfotbollens utveckling i Halmstad och övriga landet. Syftet med min uppsats är därmed att dels öka kunskapen om damfotbollen och i synnerhet om Halmias damlag samt att få mer kunskap om medias bevakning av damfotbollen under 1970-talet.

Ovanstående resulterar därför i följande frågeställning:

---

⁵ Creedon, Pamela (1994), s.34-37

⁶ Intervju med Ants Pärna 2012-05-22

⁷ Mangfors Hallberg, Maria i Olsson, Sten & Lundqvist, Anders (2007), s.58

Hur såg Hallandspostens bevakning av IS Halmias damlag ut mellan 1970 till 1980? Skiljer bevakningen sig från resultatet av tidigare forskning som finns gällande medierapporteringen av damidrotten under samma period?

Med bevakning avser jag kvantiteten och kvaliteten på *Hallandspostens* artiklar samt hur de är skrivna. Begreppet är tänkt att innefatta de grundläggande journalistiska normer som Creedon skriver om. Några av dessa normer är objektivitet, nyhetsvärde och strukturella begränsningar.⁸ Jag kommer alltså att studera huruvida *Hallandspostens* artiklar om Halmias damlag är objektivt skrivna, vad artiklarna handlar om samt vilket utrymme de ges i tidning.

1.2 Forskningsläge

Det finns ganska lite forskning gällande medias bevakning av damfotbollen. Jag har därför behövt använda mig av litteratur som fokuserat på medias behandling av damidrotten. Den viktigaste boken i min avhandling, och den jag också ställer mitt resultat emot, har varit *”Women, Media and Sport: Challenging gender values”* av Pamela Creedon. Creedon har i sin studie gjort en grundlig genomgång av hur amerikansk media har bevakat och behandlat damidrotten under 1900-talet. Hon refererar genomgående till en rad tidigare studier på ämnet och sammanställer sina fynd. I boken synliggör Creedon mönster som är typiska för medias bevakning av damidrotten och som är särskiljande från herridrotten. Hon finner att damidrotten är kraftigt underrepresenterad i all massmedia både vad gäller kvantitet och kvalitet. Damidrotten blir också trivialiserad inom media, ofta genom ett sexualiserande och kroppsrefererande språkbruk. Creedon söker en förklaring till detta. Hon kommer fram till att kvinnoideal och normer har varit avgörande för hur damidrotten uppfattats av allmänheten och hur den benämns i media.⁹ Genusteori genomsyrar därmed boken.

I boken *”Nationen på spel”* av Helena Tolvhed går det att läsa om hur populärpressen skrivit om de Olympiska Spelen mellan 1948 till 1972. I boken, som har fokus på kropp, kön och svenskhet, konstaterar Tolvhed att populärpressens bevakning av de olympiska spelen har kännetecknats av sexualisering och trivialisering på grund av samtidens kroppsideal och

---

⁸ Creedon, Pamela (1994), s.6

⁹ Creedon, Pamela (1994), s.34-39

normer.¹⁰ Tolvheds resultat stämmer således väl överrens med Creedons studie. Även Hjelm, "Amasoner på planen", Fagerström och Nilsson, "Genus, Medier och Masskultur", Olofsson, "Har kvinnorna en sportslig chans" samt Dahlén, "Sport och Medier" finner samma mönster i sina studier.

För att förstå varför medias bevakning av damidrotten ser ut som den gör har jag sökt en förklaring i samtidens kvinnoideal. Samtidens kvinnoideal ger också en förklaring till synen på damidrotten och villkoren för utövarna.

Tolvhed beskriver hur kvinnoidealen format synen på damidrotten och att det var när kvinnoidealen förändrades som kvinnor fick större möjligheter att delta i idrotten.

Tolvhed studie är full av genusteori och är enligt egen utsago skriven utifrån ett feministiskt perspektiv.¹¹ Detta har gjort att hon enligt mig har förbisett andra faktorer, förutom de som går att koppla till kön, som tordes vara viktiga exempelvis marknadsekonomiska krafter.

Linda Fagerström och Maria Nilsson, som skrivit boken "Genus, Medier och Masskultur", skriver i sin studie om hur kvinnor representerats i media i allt från nyhetsbevakning till sport. Även detta är en genusteoretisk bok med tydligt feministiskt perspektiv. Enkönsmodellen och tvåkönsmodellen används för att förklara hur kvinnoidealen uppkommit.¹²

Alla hittills nämnda författare är mer eller mindre överrens om att det är samtidens kvinnoideal som format medias bevakning av damidrotten. De ser alla kön som en social konstruktion och de är alla överrens om att det var sociala förändringar under 1960- och 1970-talet som förändrade villkoren för damidrotten. Vad de dock inte är överrens om är hur kvinnoideal har uppstått och hur de har förändrats över tiden. Fagerström och Nilsson söker som sagt sin förklaring i enköns- och tvåkönsmodellen medan exempelvis Tolvheds förklaring baseras på att könsens olikheter är knutna till samhällets funktionalitet.¹³ Även gällande hur den samhälleliga utvecklingen under 1960- och 1970-talet påverkande damidrotten råder det oenighet. Exempelvis Olofsson menar att kvinnors intåg i idrotten var

---

¹⁰ Tolvhed, Helena (2008), s.156-158

¹¹ Tolvhed, Helena (2008), s.32

¹² Fagerström, Linda i Fagerström, Linda & Nilsson, Maria (2008), s.14-16

¹³ Tolvhed, Helena (2008), s.153

ännu ett sätt att bryta sig in i en mansdominerad miljö, en slags protest,¹⁴ medan Hjelm å sin sida hävdar att utvecklingen berodde på samhällliga, kulturell och könsbundna faktorer.¹⁵

Johnny Hjelm, som har skrivit boken *"Amasoner på planen"*, har funnit samma resultat som tidigare nämna författare. Hjelms bok är en studie av hur damfotbollen kom till Sverige och växte sig stark. Boken har varit till stor hjälp i mitt arbete att förstå och förklara damfotbollens framväxt i Sverige och utgör därmed grunden till en stor del av min uppsats.

1.3 Teori och analysmodell

I de tre kategorier Creedon skapat utifrån mönster hon funnit i medias rapportering om damidrotten ingår det ingen orsaksförklaring. Hon menar dock att kvinnoideal och normer har spelat en viktig roll för hur damidrotten benämns i media. I teoriavsnittets första del kommer vi därför titta närmre på hur genus, med fokus på kvinnoideal, skapas och upprätthålls inom idrotten. I teoriavsnittets andra del studeras hur och varför medias rapportering om damidrotten har sett ut som den gjort. Slutligen, i teoriavsnittets sista del, presenteras Creedons tre kategorier vilka kan sägas förkroppsliga de två första delarna i teoriavsnittet. Creedons tre kategorier utgör uppsatsen analysmodell.

1.3.1 Genus och idrott

I *"Genussystemet: teoretiska funderingar kring kvinnors sociala underordning"* skriver Hirdman att begreppet genus kan innefatta flera olika definitioner. En av dessa förklarar genusystemet som ett socialt mönster skapat av genusordningen. Genussystemet är aktivt i varje samhälle och det kännetecknas av dels en åtskillnad av könen, dikotomin, och dels av den manliga normens överhet, hierarkin. Genussystemet kännetecknas alltså av skillnader på dels horisontell led och dels vertikal led. När det gäller dikotomin bygger den på att könen tillskrivs egenskaper som står i motsats till varandra. Kvinnor har exempelvis tillskrivits egenskaper som svaga och mjuka medan männen beskrivits som starka och hårda. Denna

---

¹⁴ Olofsson, Eva (1989), s.179

¹⁵ Hjelm, Jonny (2004), s.39-40

åtskillnad av könen påverkar platser, sysslor och egenskaper vilket enkelt innebär att den som befinner sig på plats A och utövar sak A måste vara en A-person med A-egenskaper.¹⁶

Den hierarkiska ordningen kännetecknas av manlig överlägsenhet och kvinnlig underlägsenhet vilket legitimeras av just de egenskaper som tillskrivs könen. Det är också den manliga normen som premieras. Detta leder till att kvinnor ges mindre plats i samhället samt att de har en inskränkt fysisk och psykisk rörelsefrihet och förmåga. Ytterligare en dimension av hierarkin är makt. Hirdman menar att kvinnor kan inneha viss makt men endast då de utövar aktiviteter som anses lämpliga.¹⁷

I min studie skulle ovanstående konkret innebära att kvinnor som spelar fotboll anses utöva en manligt tillskriven aktivitet på en manligt tillskriven arena men då de inte är män eller innehar manliga egenskaper strider de mot normen, därav anses damfotbollen kontroversiell av många. Utifrån ett hierarkiskt maktperspektiv innebär detta också att fotbollsspelande kvinnor inte innehar någon makt då de befinner sig på en manligt tillskriven arena. Detta, och att damfotbollen anses underordnad herrfotbollen, bör resultera i att herridrotten begränsar damfotbollens utrymme i media.

Dahlén refererar till R.W. Connell som menar att idrotten är ett forum där manliga kroppar visas upp och att dessa kroppar utför stiliserade strider mot varandra. Connell menar vidare att det endast är om vi utgår från att begreppen maskulint och feminint får sin mening i relation till varandra som vi faktiskt kan få kunskap om genusbestämda maktförhållanden.¹⁸ Att identifiera kvinnliga ideal är således en nödvändighet för att kunna förstå de diskurser som styrkt kvinnors villkor i idrotten samt medias bevakning av damidrotten.

Att just kvinnans plats inom idrotten blev så omdiskuterad och kontroversiell är egentligen inte så märkligt. Creedon hänvisar till en rad författare när hon menar att idrott, mer än någon annan social institution, framställer manlig överlägsenhet och kvinnlig underlägsenhet.¹⁹ Även Dahlén styrker detta då han menar att den moderna tävlingsidrotten alltid har varit en av

---

¹⁶ Hirdman, Yvonne (1988), s.73-76

¹⁷ Hirdman, Yvonne (1988), s.77-79

¹⁸ Dahlén, Peter (2008), s.464

¹⁹ Creedon, Pamela (1994), s.31-32

samhällets mest maskulina institutioner. Dahlén citerar R.W. Connell som skriver att *”Idrott och sport har blivit den ledande definitionen på maskulint inom masskulturen.”*²⁰

Creedon menar att detta grundar sig i att idrott är ett område där biologiska och fysiska skillnader sammanförs med sociala och kulturella tolkningar av de förväntade könsrollerna. Eftersom maskulinitet och femininitet är så tätt bundna till hur kroppar representeras och framställs blir idrotten en plats där skillnader mellan män och kvinnor visas upp och könsmaktsordningen förstärks.²¹

I idrott är det fysisk styrka som man i regel mäter. Creedon refererar till Hargreaves (1986) som menar att fysisk styrka och muskler är en symbol för makt i västerländsk kultur. Mäns fysiska styrka representerar makt och eftersom kvinnor är fysiskt svagare framställs kvinnor som underordnade männen. Denna maktuppvisning blir sällan lika tydlig som på en idrottsarena. Creedon menar att fysisk överlägsenhet också jämföras med social överlägsenhet. Därmed är det inte bara mäns fysiska överlägsenhet som reproduceras inom idrotten.²²

I detta maktperspektiv kan vi också finna en förklaring till motståndet mot damidrotten. Creedon skriver att om vi utgår ifrån att idrott har varit en institution för manlig makt så torde kvinnornas stora intåg på idrottsarenorna också innebära ett hot mot denna makt. Det är osannolikt att en dominant maktstruktur gladeligen skulle välkomna sociala förändringar som i sin tur kan förändra denna maktstruktur. Hur behålls då den manliga maktbalansen samtidigt som man släpper in kvinnor i idrotten? Creedon refererar till flera författare som menar att en central maktmekanism som hjälper till att bibehålla den gamla maktordningen är den information som sprids via massmedia.²³

Dock är inte idrotten endast en plats för manlig maktdemonstration. Tolvhed, som hänvisar till Judith Butler, menar att damidrotten är en plats där kvinnokroppens ideal ges möjligheten att omformuleras och förändras.²⁴ En viktig maktfaktor i detta är media vilket vi ska titta närmare på i följande teoridel.

---

²⁰ Dahlén, Peter (2008), s.464

²¹ Creedon, Pamela (1994), s.31-32

²² Creedon, Pamela (1994), s.31-33

²³ Creedon, Pamela (1994), s.31-33

²⁴ Tolvhed, Helena (2008), s.151

1.3.2 Medias rapportering om damidrotten

Varje dag konsumerar vi cirka sex timmar media. Frågan om hur medier skildrar män och kvinnor blir därför mycket viktig. De formar nämligen våra normer och värderingar gällande genus, etnicitet, sexualitet och mycket mer.²⁵

Gunilla Jarlbro, som skrivit i Fagerström och Nilsson bok ”*Genus, medier och masskultur*”, menar att det är viktigt att lägga ett genusperspektiv på medier om vi ska upprätthålla ett demokratiskt samhälle. Då medierna är ett offentligt forum och centrum för spridning av information är det viktigt att alla medborgartyper får komma till tals och att de får lika mycket utrymme och tillåts vara lika mycket värda.²⁶

Som vi sett i förgående teoridel anses idrott i regel vara mer lämpat för män än för kvinnor vilket bygger på normer om manskroppen och kvinnokroppen. Det har dock funnits en större acceptans för kvinnor i idrotter där estetik är i fokus. Enligt Creedon, vars studie främst fokuserar på 1960- till 1980-talet, följer medias bevakning av damidrotten samma logik och mönster. Media kan rapportera om damidrotten på ett respektfullt sätt i de fall då idrotten anses feminin. Det finns en större social acceptans, från media och från allmänheten, när kvinnor utövar idrotter som anses feminina och därmed stämmer överrens med normen för hur en kvinna bör vara.²⁷

Tolvhed har i sin studie tittat på hur bland annat kvinnor har representerats i medias rapportering om de Olympiska Spelen mellan 1948 och 1972. Tolvhed fann att media oftast sätter kvinnors kroppar i fokus när de rapporterar om damidrott. Kvinnor sexualiseras också genom begrepp såsom ”söt”, ”snyggast”, ”*platinablonda skönheter*” och ”*gulliga godingar*”.²⁸ Även Dahlén skriver att medias bevakning av damidrotten har en tendens att vinklas så att de kroppsliga och estetiska aspekterna får större utrymme än de idrottsliga. Genom att fokusera på kvinnornas utseende sexualiseras damidrotten.²⁹

---

²⁵ Fagerström, Linda i Fagerström, Linda & Nilsson, Maria (2008), s.25-26

²⁶ Jarlbro, Gunilla i Fagerström, Linda & Nilsson Maria (2008), s.43

²⁷ Creedon, Pamela (1994), s.40

²⁸ Tolvhed, Helena (2008), s.159-190

²⁹ Dahlén, Peter (2008), s.477

Tolvhed skriver att i bilder porträtteras kvinnan ofta i passiva poser där hennes kroppsliga attribut och skönhet sätts i fokus. Tolvhed menar också att de är kvinnliga och heterosexuella normer som framhävs i både bild och text.³⁰

Enligt Hjelm var benämningar som ”*amasoner*” och ”*valkyrior*” vanligt förekommande när journalister beskrev damfotbollen under de första åren. Genom dessa ord förstärkte journalisterna bilden av fotbollsspelande kvinnor som manhaftiga och fysiskt välvuxna. De spädde på tanken om att kvinnor som spelade fotboll inte stämde överens med normer av hur en kvinna borde vara. Hjelm menar, precis som många andra, att det är vanligt att kvinnor som utövar traditionellt manliga idrotter tillskrivs maskulina egenskaper. På så sätt misstänkliggörs deras motiv och deras sexualitet.³¹

Dahlén stämmer in och menar att fotbollens könsordning uppmärksammas då kvinnor stiger in på planen. Kvinnorna utmanar då manliga ideal och då det uppfattas som att de befinner sig i en felaktig situation tillskrivs de en sexualitet som ”*förklara deras snedsteg*”, dvs. homosexualitet.³²

Tolvhed refererar till Susan K. Cahn som gjort en studie av amerikanska mediers representationer av kvinnliga idrottare under 1900-talet. Cahn kom även hon fram till att media har en tendens att framställa idrottande kvinnor i enighet med normer för femininitet genom att betona bland annat skönhet. Intressant är att damidrottens förespråkare i media även de kom att lägga fokus på skönhet och lek inom damidrotten. Detta har sin förklaring i den ökade medvetenheten om kvinnlig homosexualitet som hade fått ett stort genomslag i kärnfamiljsidealets 1930-tal. Genom att betona skönhet, lek och andra kvinnliga heterosexuella normer undkom förespråkarna stigmatiseringen kring damidrotten. Då idrotten var, och är, ett maskulint kodat område var en idealiserad kvinnobild ett sätt att bemöta utmaningen mot den etablerade könsordningen enligt Cahn. Förespråkarna anpassade således damidrotten till rådande heteronormativa definitioner av femininitet istället för att utmana dem. Paradoxalt nog förstärktes istället de normer som från början gjorde damidrotten problematisk till att börja med.³³

---

³⁰ Tolvhed, Helena (2008), s.159-190

³¹ Hjelm, Jonny (2004), s.268-269

³² Dahlén, Peter (2008), s.466

³³ Tolvhed, Helena (2008), s.156-158

Historiskt sett har herridrotten varit normen enligt Creedon. Detta har inneburit att kvinnor som presterat lika bra som män ansetts som avvikande och kvinnor som agerat annorlunda än män ansetts underlägsna.³⁴ Fagerström menar att en norm utmärker sig genom att den skiljer sig från det som inte är en norm. Detta tar sig uttryck i form av stereotyper vilka kan vara sexistiska och rasistiska.³⁵ Kvinnor som presterat bättre än män har därmed avvikit från normen och detta har tagit sig uttryck i sexistiska och nedlåtande artiklar i media.

Creedon konstaterar att damidrotten är underrepresenterad i media jämfört med herridrotten. Samtidigt hänvisar Dahlén till en undersökning, gjord på 2000-talet, av 37 tidningar från tio olika länder. I undersökningen framkom att endast 6% av innehållet på sportsidorna handlar om kvinnor.³⁶ Koivula, som bygger sin undersökning på TV-sänd sport under mitten av 1990-talet, har funnit samma mönster. Hon fann att mindre än 10% av all TV-sänd sport är var damidrott, denna siffra var ännu lägre i maskulint kodade idrotter.³⁷

Creedon anser att denna underrepresentation kan leda till vad hon kallar en ”*symbolisk utrotning*” av den kvinnliga idrottskvinnan. Med en ”*symbolisk utrotning*” menar Creedon att media sprider budskapet om att dessa kvinnor har lite, om ens något värde i vårt samhälle, speciellt i relation till herridrotten. Det är media som genom sin bevakning är med och bestämmer vilka de är som har ett värde i vår kultur och genom att negligera damidrotten skapar media en bild av att kvinnor är frånvarande i sportvärlden. Det är en falsk bild som blundar för alla de miljontals kvinnor som utövar någon form av sport.³⁸

Vad är det då som gör att herridrotten ägnas så mycket tid utrymme i media och varför det är så få, om ens några, journalister som är satta att bevaka damidrotten?

En förklaring till damidrottens underrepresentation finner vi i de orsaker Creedons anger till hur skillnader i rapporteringen av damidrotten och herridrotten uppstår. Hon menar att skillnaderna uppstår av flera olika anledningar och på olika plan. Dels påverkar journalistens egen attityd och inställning, dels de arbetsrutiner och den kultur som är knutna till organisationen (tidningen, tv-kanalen etc.) och dels samhällets kulturella och ideologiska

---

³⁴ Creedon, Pamela (1994), s.15

³⁵ Fagerström, Linda i Fagerström, Linda & Nilsson, Maria (2008), s.26

³⁶ Dahlén, Peter (2008), s.476

³⁷ Koivula, Nathalie, Study III (1999) s.7

³⁸ Creedon, Pamela (1994), s.34-36

krafter.³⁹ Dessa attityder och kulturella och ideologiska krafter kan vi samtidigt koppla till de normer som funnits och fortfarande finns kring kvinnor i idrotten.

Jarlbros sammanfattar det hela väldigt väl då hon skriver om härskartekniker. Genom att inte låta kvinnor komma till tals i nyhetsrapporteringen, att inte använda kvinnliga experter eller att inte ha en likvärdig bevakning av damfotboll som av herrfotboll handlar om osynliggörande. Att osynliggöra innebär att fråntar någon rätten att uttrycka sig och i förlängningen fråntar man denne någon makt och inflytande.⁴⁰ Media har här ett stort ansvar och som vi har sett lever de inte alltid upp till detta ansvar.

1.3.3 Creedons tre kategorier

Creedon menar att det finns några grundläggande journalistiska normer som ska finnas med i all form av mediebevakning. De är objektivitet, nyhetsvärde och strukturella begränsningar.⁴¹ Huvudfokus för uppsatsen kommer ligga på objektivitet och strukturella begränsningar. Creedon har också funnit tre särskiljande mönster i medias rapportering om damidrotten som kan kopplas till just objektivitet och strukturella begränsningar. De är underrepresentation, trivialisering samt ambivalens. Det är dessa tre mönster som ovanstående teorier om genus och idrott samt medias rapportering om damidrott mynnar ut i och förkroppsligas av.

Underrepresentation

Som tidigare nämnts menar Hirdman att den hierarkiska ordning kännetecknas av manlig överlägsenhet och kvinnlig underlägsenhet vilket leder till att kvinnor ges mindre plats i samhället.⁴² Detta blir tydligt i den första av Creedons tre kategorier, nämligen underrepresentation. Creedon skriver att det är väldokumenterat att det rapporteras mindre om damidrott än det görs om herridrott. Denna underrepresentation gäller alla former av massmedia. Efter en sammanställning av tidigare forskning kan Creedon konstatera att alla är överrens om att damidrotten får betydligt mindre utrymme och ägnas mindre uppmärksamhet än herridrotten. Bland annat refererar hon till en studie gjord av Boutilier och San Giovanni

---

³⁹ Creedon, Pamela (1994), s.16

⁴⁰ Jarlbros, Gunilla i Fagerström, Linda & Nilsson, Maria (2008), s.43

⁴¹ Creedon, Pamela (1994), s.6

⁴² Hirdman, Yvonne (1988), s.77-79

(1983) där författarna har granskat den amerikanska tidsskriften *Sports Illustrated* mellan åren 1954-1978. De fann att damidrotten utgjorde mindre än 5% av de publicerade artiklarna under tidsperioden. Även i andra studier har man funnit kvantitativa skillnader i rapporteringen av damidrotten jämfört med herridrotten. I en studie av Duncan, Messner och Williams (1990-1991) som fokuserade på skrivna spaltmeter konstateras det att det skrevs nästan 29 gånger mer om herridrott än om damidrott. I en annan studie, gjord av Rintala och Birrell (1984) fann författarna stora skillnader vad gäller publicerade fotografier som illustrerade idrottande kvinnor, denna siffra var särskilt låg gällande publikationer på förstasidor och mer attraktiva utrymmen. Man har även funnit kvalitativa skillnader i rapporteringen. I både tryckt media och TV var det vanligare med reportage om kvinnor i individuella sporter än i lagsporter, speciellt när det gällde sporter som ansågs vara maskulina, exempelvis fotboll.⁴³

Förklaringen till damidrottens underrepresentation i media återfinns till stora delar i föregående delar av teoriavsnittet. Creedon menar att underrepresentation bland annat beror på de normer, värderingar och arbetsrutiner som råder på nyhetsbyråer samt bland enskilda journalister. De i sin tur styrs av den allmänna samhällssynen på damidrotten.⁴⁴ Gällande samhällets syn på damidrotten har vi tidigare kunnat konstatera att den är starkt kopplad till normer om kvinnoideal och idrott. Creedon sammanfattar det hela väl när hon nämner tre orsaker till damidrottens underrepresentation i media: människor gillar inte det okända, kvinnoidrott ses som underlägsen herridrotten samt att idrotterna inte alltid anses som lämpliga för kvinnor.⁴⁵

Trivialisering

I tidigare forskning fann Creedon att även då det rapporteras om damidrott i media är det oftast på ett trivialiserande sätt. Litteraturen pekar, som vi sett i föregående delar av teorin, enhälligt på att media använder speciella bildvinklar, ord, terminologi och kommentarer när de behandlar damidrotten jämfört med herridrotten. Detta skapar en stereotyp bild av kvinnan där hon sexualiseras och trivialiseras. Creedon hänvisar till Boutilier och San Giovanni vilka i sin studie har analyserat bilder i ett specialnummer av *Sports Illustrated* som gavs ut 1979. Boutilier och San Giovanni fann att cirka 60% av fotografierna av damidrottarna porträtterade dem i passiva och ickeatletiska positioner. Herridrottarna porträtterades i passiva positioner i

---

⁴³ Creedon, Pamela (1994), s.34-36

⁴⁴ Creedon, Pamela (1994), s.16

⁴⁵ Creedon, Pamela (1994), s.13

44% av fotografierna.⁴⁶ Tolvhed menar att när kvinnor porträtteras i passiva poser sätts hennes kroppsliga attribut i fokus. Detta sker oftast på ett sätt som förstärker kvinnliga och heterosexuella normer, det sker alltså en sexualisering av kvinnan.⁴⁷ Sådana representationer leder även till att könsmaktsordningen förstärks.⁴⁸

Creedon hänvisar också till en annan studie gjord av Hillard (1984). Hillard, som undersökt medias rapportering om damtennisen, fann att media trivialiserade genom att fokusera på spelarnas utseende eller använda benämningar som ”*dumpling Queens*” och ”*pixies*”. Medias fokus hamnade alltså inte på spelarnas idrottsliga prestationer. En senare studie gjord av Duncan, Messner och Williams (1990) visar på samma mönster. En tv-kommentator använde sexistiska kommentarer och skämt när han kommenterade kvinnliga idrottare såväl som inzoomade kvinnor i publiken. Ytterligare ett exempel på trivialisering är framställningen av dammatcher och herrmatcher i basket. Herrmatcherna beskrevs som dramatiska bataljer medan dammatcher beskrevs som vänskapliga granngårdsmatcher.⁴⁹

Även andra författare har sett liknande mönster i medias rapportering om damidrotten vilket vi kunnat konstatera tidigare. I Sverige har exempelvis Tolvhed funnit att media oftast sätter kvinnokroppen i fokus när de rapporterar om damidrotten, detta genom att använda begrepp som ”*söt*” och ”*snyggast*”.⁵⁰ Precis som Dahlén skriver sexualiseras damidrotten på detta sätt.⁵¹ Hjelm har i sin studie funnit att damidrottare även maskuliniseras genom att benämnas som ”*amasoner*” och ”*valkyrior*”. Genom att maskuliniseras damerna normaliseras samtidigt deras idrottande.⁵²

Ambivalens

Media kan även vara ambivalent gentemot damidrottare. Creedon refererar till Duncan och Hasbrook (1988) som funnit flera exempel på detta. Ett exempel är artiklar som berör dambasket där spelarna i en mening beskrivs som starka, skickliga och modiga för att i nästa mening beskrivas som sårbara söta och nervösa. Duncan och Hasbrook menar att denna

---

⁴⁶ Creedon, Pamela (1994), s.36-37

⁴⁷ Tolvhed, Helena (2008), s.159-190

⁴⁸ Creedon, Pamela (1994), s.31-32

⁴⁹ Creedon, Pamela (1994), s.36-37

⁵⁰ Hirdman, Yvonne (1988), s.159-190

⁵¹ Dahlén, Peter (2008), s.477

⁵² Hjelm, Jonny (2004), s.268-269

ambivalens förnekar damidrottarna deras ära och heder. Creedon håller med om detta men har även en annan uppfattning. Hon anser att journalisterna genom sin ambivalens till damidrotten visar att de accepterat de sociala förändringar som skett sedan 1970-talet samtidigt som de fortfarande tillåts visa sitt motstånd till damidrotten, detta innebär att de behåller status quo.⁵³

1.4 Metod

Arbetsgången kommer se ut som sådan att jag först tar reda på hur medias bevakning av damidrotten har sett ut under 1900-talet med fokus på 1960-talet och 1970-talet. På så sätt känner jag till mönster och särskiljande drag gällande rapporteringen av damidrotten vilket kommer att göra arbetet med källmaterialet (*Hallandsposten*) lättare. I och med att jag i en tidigare uppsats har studerat damfotbollen och Halmias damlag under 1970-talet är jag väl inläst i ämnet. Resultatet jag får fram kommer jag främst jämföra med Creedons tre kategorier men även med övrig teori.

I inledningskapitlet återfinns teoriavsnittet vilket är indelat i tre delar. De två första delarna av teoriavsnittet behandlar genus i relation till idrott och media. De teorier som presenteras här kommer användas i analysen av källmaterialet men främst bidra till att ge en djupare och mer mångfacetterad bild av Creedons tre kategorier, som utgör teoriavsnittets tredje del. Creedons kategorier utgör även uppsatsens analysmodell. Efter detta inledningskapitel, där teori och analysmodell finns beskrivna, följer en historisk genomgång av damfotbollen och av Halmias damlag. Efter detta presenterar jag min undersökning av *Hallandspostens* bevakning av Halmias damlag där jag presenterar mina fynd år för år. Slutligen följer ett analysavsnitt där jag analyserar det empiriska materialet främst utifrån Creedons analysmodell men även utifrån annan teori.

I min studie jämför jag resultatet av hur *Hallandspostens* bevakning av Halmias damlag har sett ut med tidigare forskning om medias bevakning av damidrotten. Pamela Creedons bok "*Women, Media and Sport*" har varit central i detta ändamål. Det är viktigt att påpeka att boken är en amerikansk studie av amerikansk media och att därmed kan finnas invändningar mot hur pass väl Creedons resultat går att applicera på svenska förhållanden. Det var därför

---

⁵³ Creedon, Pamela (1994), s.38-39

viktigt att jämföra Creedons resultat med litteratur som berör svenska förhållanden för att på så sätt se om amerikanska förhållanden skiljer sig nämnvärt från de svenska. Efter att ha läst igenom litteraturen kan jag dock konstatera att resultaten stämmer överens med Creedons resultat angående underrepresentation och trivialisering och att Creedon bok därmed går att applicera på svenska förhållanden.

Jag har medvetet valt att inte göra en jämförelse mellan medias bevakning av damfotbollen och herrfotbollen. Det främsta skälet är att denna studie är tänkt att skildra *Hallandspostens* bevakning av Halmias damlag och jämföra resultatet med Creedons studie. Hur medias bevakning av herrfotbollen sett ut anser jag därför inte vara av relevans i just denna uppsats. I vissa fall är det dock ofrånkomligt att inte göra en viss jämförelse med herrfotbollen, det gäller främst i de avsnitt som behandlar damfotbollens underrepresentation i media. Informationen anser jag blir tydligare och mer lättbegriplig om vi har något att jämföra med. Jämförelsen med medias bevakning av herrfotbollen ska därför ses som ett sätt att få perspektiv på damfotbollens underrepresentation i media och inte som en ansats till en jämförelsestudie mellan herrfotbollen och damfotbollen.

1.5 Material

I min uppsats kommer jag som sagt studera hur *Hallandspostens* bevakning av IS Halmias damlag såg ut under 1970-talet. Dagstidningen *Hallandsposten* utgör därmed källmaterialet till mitt arbete. Jag kommer endast att granska tidningsartiklar i *Hallandsposten*. Dels för att det är och var den allra största och mest etablerade av Halmstads lokaltidningar som enligt Ants Pärna skrev helsidor om damlaget.⁵⁴

Då som nu gavs *Hallandsposten* ut alla dagar i veckan med undantag för söndagar. Det är därför en omöjlighet, ur ett tidsperspektiv, att gå igenom varje nummer av tidningen under elva års tid. Att göra ett representativt urval var därför ett måste. *Hallandsposten* har de senaste åren själva arbetat med att digitalisera tidigare årgångar av tidningen, ett arbete som i skrivande stund pågår. Mellan åren 1970 till 1980 har fem årgångar digitaliserats och de är dessa årgångar jag använt i min studie. De årgångar som digitaliserats är 1970, 1972, 1975,

---

⁵⁴ Mangfors Hallberg, Maria i Olsson, Sten & Lundqvist, Anders (2007), s.58

1977 samt 1980. I och med att de är väl spridda bör de ge en representativ bild av *Hallandspostens* bevakning av Halmias damlag under 1970-talet. Årgångarna 1970 och 1980 är extra viktiga då det är åren då laget bildades samt spelade i Allsvenskan.

Fotbollssäsongen varar mellan april och september (i vissa fall oktober), jag har därför valt att begränsa mig till de nummer som getts ut mellan mars och oktober.

Fördelen med att arbeta med digitaliserade årgångar jämfört med att bläddra i papperstidningen är att jag har kunnat använda sökord. I min jakt på artiklar har jag använt mig av följande sökord: *damlag*, *Halmiadamerna*, *damfotboll*, *Ants Pärna* (tränare) och *Susanne Erlandsson* (framstående spelare). Anledningen till att jag inte använt mig av Halmia som sökord är att det nästan enbart resulterar i träffar om Halmias herrlag. I och med att jag har kunnat använda mig av sökord har jag också kunnat studera ett större antal tidningar än vad som annars hade varit möjligt.

1979 är ett av de viktigaste åren för mig att undersöka då det är året då Halmias damlag avancerar till Allsvenskan samt att det är året då Ants Pärna hävdar att det skrevs helsidor om laget.⁵⁵ Då denna årgång ännu inte digitaliserats har jag studerat papperstidningen. För att mina fynd från detta år ska kunna gå att jämföra med mina fynd från övriga årgångar har jag gått igenom sportsidorna i varje nummer av *Hallandsposten* mellan mars och oktober även detta år.

Underlaget rörande Halmias damlag bygger mycket på arkivmaterial. Det är främst bland verksamhetsberättelser och protokoll det har funnits information om damlaget.

Jubileumsboken "*100 år med laget i mitt hjärta*" har även den varit till hjälp i detta arbete. Materialet i denna bok bygger främst på intervjuer med spelare och ledare. Min tanke är att innehållet i jubileumsboken kommer att komplettera och berika den information som jag finner i arkivmaterialet. Jag kommer ställa materialet mot varandra för att på så sätt skapa en så historiskt korrekt beskrivning av IS Halmias damlag som möjligt.

1.6 Avgränsningar i tid och rum

1960- och 1970-talen var händelserika år ur ett kvinnohistoriskt perspektiv. Kraven på ökade rättigheter för kvinnor blev allt större vilket ledde till förbättrad barnomsorg och rätt till delad

---

⁵⁵ Mangfors Hallberg, Maria i Olsson, Sten & Lundqvist, Anders (2007), s.58

föräldraledighet. Detta i kombination med förändrade kvinnoideal och andra sociala och kulturella förändringar ledde till att kvinnor fick större möjligheter att ägna sig åt fler aktiviteter än tidigare.

Kvinnor började även lönearbeta i en allt större utsträckning och de en gång så mansdominerade områdena i samhället började luckras upp.⁵⁶

Under samma period började också den organiserade damfotbollen spelas i Sverige.

Damfotboll hade spelats sporadiskt runt om i Sverige sedan 1900-talets början, dock främst som jippomatcher. Runt slutet av 1960-talet och i början av 1970-talet fick tävlingsfotbollen ett ordentligt fotfäste och spreds runt om i landet, så även till Halmstad. IS Halmia bildade 1970 stadens första damlag, laget klättrade snabbt i seriesystemet och 1979 nådde de Allsvenskan. Efter bara ett år i Allsvenskan tvingades laget självmant att dra sig ur Allsvenskan nästkommande säsong.⁵⁷

1970-talet var en händelserik period för Halmias damlag och de kunde glädjas åt stora sportsliga framgångar men också sörja det abrupta avslutet. Rimligtvis bör denna händelserika historia avspeglas i antalet tidningsartiklar om laget och troligtvis även sättet de är skrivna på. Under 1970-talet var damfotbollen fortfarande relativt ny och fortfarande kontroversiell bland många. Tendensiösa artiklar bör därmed ha varit mer vanligt förekommande under denna period vilket gör tiden mer intressant att studera.

---

⁵⁶ Fagerström, Linda i Fagerström, Linda & Nilsson, Maria (2008), s.11

⁵⁷ Mangfors Hallberg, Maria i Olsson, Sten & Lundqvist, Anders (2007), s.56-60

2. Kvinnoideal i sportens värld

Den tidiga damfotbollen (c:a 1900-1960) spelades under förlöjligande former och tidningsartiklar har under hela 1900-talet följt samma mönster. Vad finns det då för orsaker till varför damfotbollen behandlas annorlunda än herrfotbollen i tidningsartiklar? Mycket grundar sig, som synliggjorts i teoriavsnittet, i samtidens rådande kvinnoideal. Kvinnor som utövade fysiska sporter var normbrytande och enligt många något onaturligt.⁵⁸

Män och kvinnor har i alla tider ansetts vara lämpade för olika aktiviteter. Bland annat Linda Fagerström menar att det är normer och ideal om manskroppen och kvinnokroppen som påverkat vilka aktiviteter som ansetts lämpliga för män och kvinnor. Historiskt sett har mannen ansetts vara lämpad för tungt fysiskt arbete medan kvinnan skulle hålla sig i hemmet och ta hand om hushållet och familjen. Det innebar också att pojkar och flickor skulle uppfostras på olika sätt eftersom de hade olika intressen och de var lämpade för olika sorters uppgifter senare i livet.⁵⁹

Under 1940-, 1950- och 1960-talen förändrades normen för hur kvinnokroppen skulle se ut mycket tack vare folkhälsoidealet. Detta innebar att kvinnan inte längre skulle vara svag och blek. Det var dock inte alla former av fysisk aktivitet som ansågs lämplig för kvinnans fysiska och psykiska karaktär såväl som hennes kroppsliga förutsättningar. Därför togs det fram speciella fysiska aktiviteter anpassade för kvinnor. Men de nya normerna förändrade ingenting för den tävlingsinriktade damidrotten som fortfarande fick stå i skymundan. Tävlingsidrott var fortfarande något som pojkar och män skulle ägna sig åt. Det fanns emellertid undantag gällande idrotter som konståkning, simhopp och gymnastik, idrotter som förknippades med grace och estetik. Det var sporter som ansågs förenliga med normer för kvinnlighet och idrottsarenorna var utmärkta platser för en uppvisning av elegant femininitet.⁶⁰

Creedon menar att den traditionella definitionen av en kvinna har varit en motsats till den traditionella definitionen av en atlet och att just detta länge stoppat kvinnors stora intåg i idrotten. Under 1960-talet och 1970-talet skedde sociala förändringar som kom att förändra

---

⁵⁸ Hjelm, Jonny (2004), s.18-24

⁵⁹ Fagerström, Linda i Fagerström, Linda & Nilsson, Maria (2008), s.14-15

⁶⁰ Tolvhed, Helena (2008), s.156-158

just detta.⁶¹ Fagerström skriver att i slutet av 1960-talet spreds den andra vågens kvinnorörelse över Sverige. Ett av målen med kvinnorörelsen var att det ojämslällda samhället skulle förändras. Detta mål skulle nås genom att undersöka och påvisa att genus var en social konstruktion. Resultatet blev att en debatt om jämställdheten blossade upp i Sverige. Det växte även fram feministiska teoribildningar och det blev större fokus på maktaspekten mellan män och kvinnor.⁶²

Synen på kvinnoideal och de framsteg som gjordes gällande kvinnors rättigheter återspeglas till mångt och mycket i damfotbollens historia (se avsnitt 2.2).

Viktigt att komma ihåg är att trots de framsteg som gjordes gällande kvinnors rättigheter och jämställdhet levde de traditionella idealen för hur kvinnor och män skulle vara till stor utsträckning kvar.⁶³

2.1 Damfotbollens framväxt i Sverige 1900-1970

I slutet av 1800-talet kom fotbollen från England till Sverige. Många lockades av det ibland hårda fysiska spelet som enligt Viktor Balck, ”den svenska idrottens fader”, med flera ansågs som något positivt. Fotbollen skulle göra män av landets pojkar. Spelet var uppfostrande och gav kraft och mod till dess utövare, egenskaper en kvinna inte hade nytta av. Fotbollens fostrande egenskaper lyfts fram som centrala och alla dessa egenskaper knyter an till det manliga idealet.⁶⁴

Johnny Hjelm berättar utförligt om fotbollens, men framförallt damfotbollens, framväxt under 1900-talet. Det faktum att fotbollens brutalitet lyftes fram som något positivt vid sekelskiftet 1900 menar Hjelm beror på de mans- och kvinnoideal som var rådande vid tiden, speciellt inom medelklassen. Man var rädda att medelklassmännen vid sekelskiftet höll på att förklenas på grund av sitt goda leverne. Detta gick stick i stäv med samtidens mansideal där mannen var fysiskt och psykiskt stark och råbarkad. Något var tvunget att göras för att få medelklassmännen att fortsätta vara just män. Idrottandet sågs som ett utmärkt sätt att hårda medelklassmännen fysiskt och psykiskt.

---

⁶¹ Creedon, Pamela (1994), s.32-33

⁶² Fagerström, Linda i Fagerström, Linda & Nilsson, Maria (2008), s.11, 23

⁶³ Fagerström, Linda i Fagerström, Linda & Nilsson, Maria (2008), s.11

⁶⁴ Hjelm, Jonny (2004), s.19

Medelklasskvinnorna däremot skulle vara mannens raka motsats. Det var därför inte många idrotter, speciellt inte någon så fysisk som fotbollen, som var lämpliga för kvinnor. De idrotter som var lämpliga för kvinnor var idrotter som gymnastisk och konståkning där mjuka och graciösa rörelser krävdes.

Det är lätt att tro att spela damfotboll runt sekelskiftet 1900 måste ha varit en omöjlighet men så var inte fallet. Hjelm refererar till fotbollsgurun Torbjörn Andersson som menar att fotbollen vid sekelskiftet var så pass ny att den ännu inte hunnit tillskrivas något av könen. Visst fanns det motståndare till damfotbollen, främst från medelklassen och män som Victor Balck, som hävdade att fotbollen var en idrott tillhörande männen men det fanns också kvinnor som ansåg att fotboll var en utmärkt sport för dem.⁶⁵

Under det sena 1910-talet började det hända saker och ting inom damfotbollen. I *Göteborgs-Tidningen* gick det att läsa insändare av folk som eftersökte en organiserad damfotboll. Det gick så långt att det anordnades ett möte mellan ett 60-tal kvinnor och Göteborgs fotbollsförbunds ordförande Levin. På mötet gjorde Levin klart för kvinnorna att fotboll var en sport för män och en olämplig sport för kvinnor.⁶⁶ Trots detta kom det att spelas allt fler damfotbollsmatcher. Men kritikerna blev vassare i tonen. I tidsskriften *Nordiskt Idrottslif* skrevs 1918 följande syrliga rader:

”Det finns icke ord nog starka att fördöma kvinnlig fotboll – om flickorna eller deras förespråkare vilja tagas på allvar. Gärna må de klä sig i gymnastikbyxor och sparka till en lämplig boll då och då, men för all del, icke under anspråk på att detta skall hava något med fotbollsspel att göra. Redan en hel del annan kvinnlig tävlingsidrott är fullkomligt förkastlig och den förkastligaste av dem alla skulle den kvinnliga fotbollen bliva”⁶⁷

Pionjärerna inom damfotbollen ställdes inför ett tufft motstånd. Sportjournalisterna hade ett stort inflytande och var en maktfaktor inom fotbollsvärlden och de var i regel inte positiva till damfotbollen. Trots motståndet från fotbollens maktelit kom det att arrangeras damfotbollsmatcher ända fram till andra världskriget.

---

⁶⁵ Hjelm, Jonny (2004), s.18-20

⁶⁶ Hjelm, Jonny (2004), s.23

⁶⁷ Hjelm, Jonny (2004), s.24

Under 1940-talet skedde det en tillbakagång och det spelades knappt några damfotbollsmatcher men under 1950-talet började det arrangeras allt fler matcher och även ett antal korpenturneringar. Det var dock först på 1960-talets andra hälft som damfotbollen började organiseras på allvar.⁶⁸

I början av 1970-talet togs flera beslut som gjorde damfotbollen mer jämställd med herrfotbollen. SvFF beslöt 1970 att samma regler som gäller i herrfotbollen även ska gälla i damfotbollen, enda skillnaden var att dammatcherna skulle spelas i 2x30 minuter och med fyrans boll, den näst största. Men inom kort spelade även damerna 2x45 minuter och med femmans boll, den största och den som herrarna spelar med.⁶⁹

SvFF tog även beslut om att damfotbollen skulle integreras i SvFF:s alla organisationsled och att den var jämställd övriga verksamheter. Detta innebar att huvudansvaret för damfotbollen hamnade på distriktsförbunden och de enskilda föreningarna.⁷⁰

2.2 Damfotbollens möjliggörande

Vad var det då som låg bakom damfotbollens framväxt under det sena 1960-talet? De flesta, däribland Hjelm och Olofsson, menar att det var faktorer i samhället som ledde till denna utveckling. Kvinnors sätt att leva förändrades då kvinnor bland annat började lönearbeta i större utsträckning. Att kvinnor började lönearbeta betydde inte enbart att kvinnors sätt att leva förändrades, det innebar också att de tog sig in i en mansdominerad värld. De bröt barriärer. Att kvinnor började spela fotboll ser Olofsson som ännu ett sätt att bryta sig in i en mansdominerad miljö. Det var en kamp för jämställdheten. Anledningen till att det blev just fotboll hade också att göra med att det är en förhållandevis billig idrott med god tillgång på platser där den kan utövas.⁷¹

Hjelm, som refererar till just Olofsson, anser dock inte att det riktigt är så enkelt som Olofsson får det att låta. Hjelm håller med om att samhällseliga faktorer absolut spelade in i damfotbollens framväxt men däremot håller han inte med om att det var på grund av lönearbetet som kvinnor började spela fotboll. Inte heller var det för att bryta sig in i en

---

⁶⁸ Hjelm, Jonny (2004), s.27

⁶⁹ Wegerup, Jennifer (2005), s.55

⁷⁰ Hjelm, Jonny (2004), s.249-250

⁷¹ Olofsson, Eva (1989), s.179

mansdominerad värld. Hjelm menar snarare att damfotbollens framväxt berodde på ett samband mellan samhälleliga faktorer, kulturella faktorer samt könsbundna faktorer.⁷² Därmed hänvisar han till liknande faktorer som Creedon, Tolvhed och Fagerström anger som avgörande för att damidrottens växte sig starkare under samma tidsperiod.

Hjelm lyfter också fram den liberala feminismen som han anser som en trolig orsak till den tävlingsinriktade damfotbollen. Den liberala feminismen innebär att kvinnor ska bli emanciperade, de ska ut och lönearbeta och inte vara hemmafruar.⁷³

Angående feminism skriver Wegerup att flertalet feminister såg på fotboll och mycket övrig sport som något tillhörande männen. Fotbollen var inte var värd att kämpa för då sporten ansågs förstärka de traditionella könsrollerna.⁷⁴ Detta styrks av Hjelm som skriver att det inte finns något som tyder på att företrädarna för den nya kvinnorörelsen ansåg att kampen om damfotbollen var något att stödja eller visa intresse för. Hjelm refererar bland annat till Barbro Backberger som i *Arbetet* 1969 beskrev damfotbollen ”*som en kul grej men att det inte var något effektivt vapen i kvinnans frigörelseprocess*”.⁷⁵ Det ska dock påpekas att denna syn på sport troligtvis bara kan tillskrivas vissa grupper av feminister runt 1970-talet.

Kvinnorna som spelade fotboll ansåg sig inte vara feminister. Dock kunde se sig själva som kvinnosakskvinnor. Hjelm refererar till Florin och Nilsson som menar att kvinnor som kämpade för jämställdheten i manliga organisationer på 1960-talet och 1970-talet befann sig i en underordnad position. Det var män som satt vid makten och det var männen som tog de slutgiltiga besluten. Att som kvinna provocera dessa män med en feministisk agenda skulle vara kontraproduktivt. Det var ingen mening att provocera männen i onödan.⁷⁶

Wegerup skriver att en av orsakerna till damfotbollen har varit så hårt kritiserad genom historien är att fotbollen anses tillhöra de som styr, nämligen männen. Marika Domanski Lyfors berättar i en intervju med Wegerup om att just fotbollen alltid skett på mannens villkor. Hon säger vidare att män sagt till henne att kvinnorna kan ta allt annat, få höjda löner,

---

⁷² Hjelm, Jonny (2004), s.39-40

⁷³ Hjelm, Jonny (2004), s.280

⁷⁴ Wegerup, Jennifer (2005), s.48

⁷⁵ Hjelm, Jonny (2004), s 276

⁷⁶ Hjelm, Jonny (2004), s.279

bara de inte tar fotbollen.⁷⁷ Damfotbollen skiljer sig således inte från annan damidrott under samma tidsperiod.

2.3 IS Halmias damlag

På vårkanten 1970 togs beslutet att IS Halmia skulle bilda Halmstads första damlag i fotboll. Det var på initiativ av tre engagerade personer inom föreningen som beslutet togs och ett drygt 20-tal tjejer hittade till damlagets första träning. Första säsongerna spelade laget lite i skymundan. De spelade några cupmatcher i Halländska cupen samt en del förmatcher och jippomatcher. 1971 kom Ants Pärna till klubben och han var lagets tränare under hela 1970-talet med undantag för några veckor 1978.

Från 1973 och framåt placerade sig laget högt upp i tabellerna och avancerade därmed relativt snabbt i seriesystemen. 1977 spelar laget i den näst högsta serien och skulle komma att göra så under de tre kommande åren.⁷⁸

Säsongen 1979 ses som en stor framgång för hela IS Halmia trots att herrlaget åkt ur Allsvenskan. Ungdomslaget hade vunnit sin serie och damlaget hade lyckats avancera till Allsvenskan.

Damlagets säsong var den mest framgångsrika hittills, de vann division 2 södra och gick därmed upp i Allsvenskan. Under säsongen hade de vunnit 15 matcher, spelat oavgjort i tre och åkt på en förlust mot Trönninge IF. Målkillnaden var hela 58-16. Laget kom också tvåa i inomhusturneringen i Falkenberg där man förlorade mot Öxabäcks IF med 2-1 i finalen. En av orsakerna till lagets framgång var att man hade varit förskonade från skador under säsongen.

1980 slutade damlaget sexa i Allsvenskan. Det konstaterades att spelet i Allsvenskan var hårt och slitsamt vilket fört med sig flera långvariga skador på spelare. Man vann dock inomhusturneringen i Laholm för nionde året i rad.⁷⁹

Efter säsongens slut valde dock flera spelare att sluta på grund av arbete och skola på annan ort samt att vissa valde att varva ner i lag i lägre serier.⁸⁰ Ants Pärna beskriver även att flera

---

⁷⁷ Wegerup, Jennifer (2005), s.46

⁷⁸ Mangfors Hallberg, Maria i Olsson, Sten & Lundqvist, Anders (2007), s.56-60

⁷⁹ Idrottssällskapet Halmia, Verksamhetsberättelse 1958-2000 B1:5, Folkrörelsearkivet i Halmstad

⁸⁰ Idrottssällskapet Halmia, Verksamhetsberättelse 1958-2000 B1:5, 1980-01-09, Folkrörelsearkivet i Halmstad

tjejer skaffade pojkvänner och fick andra intressen, de kom in i en ny fas i livet.⁸¹

Damsektionens styrelse gjorde försök till att värva nya spelare men lyckades inte med detta. I och med att övriga lag inom damsektionen bestod av mycket unga spelare togs beslut om att laget skulle dra sig ur Allsvenskan säsongen 1981. Till detta beslut bidrog också de stora ekonomiska kostnaderna som krävdes för att driva ett lag på toppnivå. Säsongen 1981 började därför Halmias damlag om i division IV.⁸²

---

⁸¹ Intervju med Ants Pärna, 2012-05-22

⁸² Idrottssällskapet Halmia, Verksamhetsberättelse 1958-2000 B1:5, 1981-01-05, Folkrörelsearkivet i Halmstad

3. IS Halmias damlag i *Hallandsposten*

Jag kommer i detta kapitel att presenterar artiklar om Halmias damlag år för år. Förutom artiklarna om Halmias damlag finns det ett antal andra artiklar som behandlar damfotbollen. Dessa artiklar ger en något bredare bild av *Hallandspostens* rapportering om damfotbollen och hjälper oss samtidigt få en bättre förståelse för rapporteringen av Halmias damlag.

1970 – Damfotbollen kommer till Halmstad

Den tredje april 1970 annonserade damsektionen i IS Halmia om att intresserade tjejer var välkomna att komma och träna med dem.⁸³ Annonsen som gick att läsa i södra Hallands största morgontidning, *Hallandsposten*, är det första spåret av Halmias damlag som går att finna i tidningen. Bara några dagar efter denna första annons skrev *Hallandsposten* ett reportage om det nya damlaget och om damfotbollen i Halmstad. Under rubriken "*Äntligen! Damfotboll i Halmstad*" konstaterade signaturen R-e att Halmstadborna under våren skulle få se "*kvinnlig fägring på Örjans Valls gräsmatta*". R-e skrev vidare att det här med damfotbollen faktiskt inte var något sensationellt, det spelades damfotboll i varenda kommun i norra delarna av landskapet. Reportaget fokuserar på hur damlaget bildades, vilka initiativtagarna var och hur lagets framtidsplaner såg ut. I reportaget använder R-e ordet flickor som benämning på lagets spelare. Reportaget ackompanjeras av ett fotografi som visar lagets alla spelare glatt springandes mot en boll. Under bilden går att läsa:

*"Halmia-flickorna rusar fram mot den första kontakten med läderkulan, som skall bli deras fritidsnöje i fortsättningen. Vi lär få se de snygga brudarna på Örjans Vall."*⁸⁴

Det nystartade damlaget tycks vara ett nytt spännande inslag i Halmstadfotbollen. Samma dag som damlaget spelar sin första match finns det att läsa en kort artikel om matchen i *Hallandsposten*. Artikeln skiljer sig från ovan beskrivna reportage. Det är en rakt igenom informativ och objektiv artikel där det konstateras att det är ett starkt lag som kommer till start och att motståndarna, Hösäckarna, kommer få det jobbigt. Ordval såsom flickor och

---

⁸³ Hallandsposten 1970-04-03 s.20

⁸⁴ Hallandsposten 1970-04-07 s.16

kommentarer om utseende existerar inte. Språkmässigt hade artikeln lika gärna kunnat handla om ett herrlag.⁸⁵

Dagen efter damlagets premiärmatch gick det att läsa en summering av matchen med tillhörande fotografi. I artikeln benämns damlagets spelare som amazoner och motståndarlaget Hösäckarna benämns som gubbar. Fotografiet visar en av damlagets spelare, Ulla Johansson, precis i skottögonblicket, Johansson är alltså i centrum för bilden.⁸⁶ Artikeln är seriöst skriven men med vissa humoristisk drag vilket kan kopplas till att matchen var en så kallad jippomatch. Sett till utrymmet och placeringen artikeln fått bland sportsidorna märks det att damfotboll är något nytt och spännande att skriva och läsa om. Senare artiklar om damlaget skulle sällan få så stort utrymme och så attraktiv placering som denna artikel. Efter denna artikel antar rapporteringen om damlaget en ny form. Artiklarna blir i regel korta och objektiva och får en mer undångömd tillvaro bland *Hallandspostens* sportsidor. I och med att rapporteringen av damfotbollen blir identisk med rapporteringen av herrfotbollen uppmärksammas inte damfotbollen på samma sätt utan får sin plats i skymundan.

Först i slutet av augusti 1970 går att finna en längre artikel om damlaget med tillhörande fotografi. Det är en sammanfattning av en cupmatch mot Fjärås där damlaget vann med 8-2. Likt övriga artiklar är den objektivt skriven förutom en enstaka beskrivning av spelarna som de rödvita amazonern. Fotografiet visar Halmiaspelaren sjumålsskytten Ulla Johansson bli fälld i straffområdet vilket hon tilldömdes straff för.⁸⁷

Rapporteringen av Halmias fortsatta frammarsch i Halländska cupen är objektiv men ges lite uppmärksamhet i fråga om spaltmeter och attraktivt utrymme. Lagets matcher uppmärksammas med artiklar om matcher som ska spelas samt med sammanfattningar av spelade matcher. Förutom cupmatcher och en och annan träningsmatch mot andra damlag spelar laget ytterligare ett par jippomatcher. Artiklarna om lagets jippomatcher, bland annat mot laget ”*Säcka långsam*”, kännetecknas även de av objektiv journalistik.⁸⁸

I juni går det att läsa i spalten ”*Kort om sport*” att generalsekreteraren för det europeiska fotbollsförbundet Hans Bangerter uttalat sig mot diskrimineringen av damfotbollen som vissa

---

⁸⁵ Hallandsposten 1970-06-08 s.12

⁸⁶ Hallandsposten 1970-06-09 s.14

⁸⁷ Hallandsposten 1970-08-24 s.15

⁸⁸ Hallandsposten 1970-11-02 s.19

påstår existerar. Bangerter menar att *”det vore ett misstag att underskatta den PR för vår sport som damfotbollen ger”*.⁸⁹

Den femte augusti publiceras en längre artikel med tillhörande bild om Knäreds satsning på damfotbollen, rubriken lyder *”Damfotbollsledare sökes– Träning inledd i Knäred”*. Artikeln behandlar det allt större intresset för damfotbollen i Halland och i Knäred specifikt men uppmärksammar att det är svårt att hitta ledare. Skribenten menar dock att det borde finnas någon som skulle kunna *”nappa”* på uppdraget. Skribenten beskriver fördelarna med jobbet:

*”Utöver att ledaren eller ledarna i fråga får bygga en aktivitet från grunden, blir ju omgivningen full av kvinnlig fägring – enbart detta borde locka någon att ta sig an damernas intresse för fotboll.”*⁹⁰

1972 – De ”ärtiga” damerna

1972 var damlaget väl etablerat som ett av södra Hallands bättre damlag. De hade under förgående säsong avancerat i seriesystemet och imponerat på Halmstadborna. De första artiklarna om laget 1972 rapporterade om träningsmatcher inför seriepremiären. Den mest uppmärksammad av träningsmatcherna var den mot samtidens storlag Öxabäck som Halmia förlorade med 3-1. Övriga matcher uppmärksammades i tidningen både före och efter matchdatum och artiklarna är objektivt skrivna förutom en och annan benämning av spelarna som *”flickorna”*. Vanligen består de av en kortare sammanfattning av matchen där de enda åsikter som framkommer är huruvida någon spelare gjort extra bra ifrån sig. Journalistiken är med andra ord väldigt lik den om herrfotbollen. Likt tidigare är artiklarna ofta placerade längst bak och långt ner bland sportsidorna, ofta bredvid artiklar om herrmatcher i division V.⁹¹ Rapporteringen av seriepremiären och efterföljande seriematcher följer samma stil som den av träningsmatcherna och blir därmed överflödiga för mig att kommentera. Det ska dock noteras att *Hallandsposten* publicerat en kortare sammanfattning efter nästan varje seriematch Halmia spelade under säsongen. På så vis uppmärksammades ändå lagets framgångar även om det hade varit önskvärt att artiklarna hade varit mer djupgående och getts större utrymme.

---

⁸⁹ Hallandsposten 1970-06-30 s.13

⁹⁰ Hallandsposten 1970-08-05 s.10

⁹¹ Hallandsposten 1972-04-25 s.17

Inte förrän i Maj 1972 går det att finna ett längre reportage om damlaget. Reportaget har en väl synlig plats högt upp bland sportsidorna och ackompanjeras av ett fotografi. Under rubriken "*Queen's Park Rangers' Kays' Ladies gästar Halmiadamerna*" skrivs det om det engelska damlagets besök i Halmstad och vad de planerar att göra i staden. Bland annat ska de spela ett par träningsmatcher och gå ut och dansa. Överhuvudtaget ligger inte artikelns fokus på fotboll eller det sportsliga utan snarare på det exotiska med ett engelskt damlag på besök. Det skrivs också om hur Halmias damlag bildades, hur den tidiga verksamheten finansierades och det något sjunkande medlemsantalet. På bildens ses ett par engelska spelare, ett par svenska spelare och Halmias tränare sitta runt en skrivmaskin och skriva matchprogram.⁹²

Några dagar senare publiceras nästa större artikel om Halmia, en summering av de två spelade matcherna mot det engelska laget. Skribenten konstaterar att det var ett tufft motstånd för Halmiaspelarna och att de engelska spelarna "*visade sig besitta förvånansvärt fint fotbollskunnande*". Vidare konstateras det att de engelska spelarna sköt mycket bra, de slog fina crossbollar och var också betydligt snabbare än Halmiaspelarna. Artikeln avslutas med att konstatera att de svenska damerna har en bra bit kvar till engelsk spelnivå vilket inte är så konstigt då damfotbollen funnits 12 år i England. På bilden syns en svensk spelare och en engelsk spelare i tuff kamp om bollen.⁹³

I slutet av juni spelade Halmia mot 1972 års stadslag i en förmatch till Halmias herrlag mot IFK Göteborg på Örjans vall. Matchen uppmärksammades i flera artiklar och annonser. I den första av de två annonser stoltserar skribenten med att Halmias damlag ska spela en förmatch åt herrarna. Texten lyder:

*"1972 års stadslag med Palle, Crison, Aremar, Strangeberg m fl mot HALMIAS ÄRTIGA DAMLAG, oj vilka brudar!"*⁹⁴

I den andra av annonserna står följande rader:

*"Årets festligaste förmatch börjar kl 17.45, 1972 års stadslag – Halmias Damlag, Kom och se Palle & Co i närkamp med Halmias ärtiga brudar"*⁹⁵

---

⁹² Hallandsposten 1972-05-25 s.14

⁹³ Hallandsposten 1972-05-29 s.13

⁹⁴ Hallandsposten 1972-06-20 s.12

⁹⁵ Hallandsposten 1972-06-21 s.22

I de artiklar som är skrivna om matchen är det framförallt stadslagets spelare som är i fokus, vilket i sig kanske inte är så konstigt då det består av lokala kändisar. Under rubriken "*Festlig förmatch*" skriver artikelförfattaren att han tror på en spännande och bra match mellan de två lagen men att damerna kan komma att få det svårt mot de skickliga spelarna i stadslaget.⁹⁶ Dagen efter matchen går det att läsa en längre artikel om bataljen. Värt att notera i artikeln är formuleringarna kring de båda lagens missade målchanser. Halmias missade målchanser nämns kort medan artikelförfattaren lägger in personliga värderingar i stadslagets missade målchanser med formuleringar som "*tyvärr var målet denna gång en aning för lågt*". Dock får Halmias målvakt beröm för några fina räddningar. På bilden som hör till artikeln ses spelare ur båda laget i kamp om bollen.⁹⁷

1975 – Damfotbollen debatteras

Rapporteringen av Halmias damlag 1975 skiljer sig inte nämnvärt från tidigare år. Kortare matchrefererat publiceras kontinuerligt. De är, precis som tidigare, objektivt skrivna men knappast djupgående och de lever ett undagömt liv i sportsidorna bland herrarnas division V matcher och bowlingresultat. Benämningen flickor används men mer sällan.

Årets första artikel om damfotbollen tar upp att den första kursen för damfotboll har startats. Kursen bestod av både praktiska och teoretiska moment och kom till på grund av det allt större intresset för damfotbollen. Artikelförfattaren skriver: "*Den halländska damfotbollen har varit på ständig frammarsch, vilket nu uppmärksammas av Hallands fotbollsförbund*".⁹⁸ Det är intressant att *Hallandsposten* publicerar artiklar om damfotbollens utveckling och inte bara skriver om matchresultat. Vad som också är intressant är att *Hallandsposten* här uppmärksammar och konstaterar att damfotbollen växt sig allt större men frågan är om de själva kommer att ägna damfotbollen ett större intresse?

Den första större artikeln om Halmias damlag finns att hitta i slutet av april. Det är ett relativt stort reportage med tillhörande fotografi och har en väl synlig plats på sportsidorna. Rubriken lyder "*Halmiadamerna i förmatch till A-landskamp på Örjan*" vilket egentligen inte speglar

---

⁹⁶ Hallandsposten 1972-06-21 s.23

⁹⁷ Hallandsposten 1972-06-22 s.8

⁹⁸ Hallandsposten 1975-01-20 s.15

reportaget innehåll. Det egentliga ämnet är damfotbollens erkännande. Reportaget är skrivet av Gugge Häglund och inleds med följande rader:

*”Damfotboll. Något som setts över axeln av de flesta. Accepterad men inte erkänd. Förrän i år, det internationella kvinnoåret. ’Gubbarna’ vågade väl inte annat”.*⁹⁹

Häglund har intervjuat Sune Johansson, ordförande för Halmias damlag, och Ants Pärna, tränare för detsamma. Sune Johansson förklarar glatt att förmatchen är ett bevis på att damerna äntligen blivit accepterade inom fotbollen och menar vidare att om några år kommer det bli svårt att komma in på en damfotbollsmatch på grund av det stora intresset. Artikeln berättar också om damlagets planer för den kommande säsongen, bland annat skrivs det om lagets planerade träningsläger i Tyskland och om förhoppningarna i seriesystemet och i DM. På bilden syns fyra av lagets största profiler sittandes på huk med en fotboll emellan sig. Det mest intressanta i artikeln är dock Häglunds egna reflektioner kring damfotbollen, han skriver:

*”Ändå lär väl många fortfarande rynka på näsan åt ’fenomenet’ damfotboll. ’Låt dom hålla på, dom är ju i alla fall söta’... Men nämn inte dessa ord för en damfotbollsspelare, det ligger mer allvarlig satsning bakom ett damlag än de flesta inbillar sig”.*¹⁰⁰

Det är den första artikeln som jag har hittat där en reporter på *Hallandsposten* på ett seriöst sätt tar ställning för damfotbollen och argumenterar emot dess belackare. Artikeln utgör därmed ett mycket viktigt inslag i debatten om damfotbollen som tidigare saknats.

Tråkigt nog gavs inte Halmia samma uppmärksamhet i tidningen dagen efter matchen. Över två helsidor rapporterar *Hallandsposten* om herrlandslagets match men utan att nämna ett ord om förmatchen.¹⁰¹

Ytterligare ett intressant debattinlägg om damfotbollen går att hitta i slutet av augusti, dock inte skrivet av Häglund. Artikeln handlar inte om Halmia utan om den bristfälliga nyhetsrapporteringen av damfotbollen vilket i sig är intressant för min undersökning. Det är Sven-Åke Odén, tränare för Oskarströms IS:s damlag som menar att bristen på ledare och

---

⁹⁹ Hallandsposten 1975-04-19 s.17

¹⁰⁰ Hallandsposten 1975-04-19 s.17

¹⁰¹ Hallandsposten 1975-05-20 s.16-17

nedgången av damfotbollen beror på bristfällig bevakning av densamma. Odén vill att damerna ska få mer utrymme i tidningen, minst en dag i veckan där det ska finnas foton på och intervjuer med spelarna, detta skulle leda till ett större intresse för damfotbollen. Oden ställer sedan sig frågande till varför det enbart är Halmia som har ett damlag i fotboll i Halmstad, han vill uppmana fler människor att gå och titta på damfotboll. Redaktionen på *Hallandsposten* svarar på kritiken och menar att det faktiskt var de som startade damfotbollsserier i södra Halland. De anser inte heller att det är tidningarnas uppgift att ”puffa” för en specifik idrott och att den lilla textmängden står i korrelation till hur mycket sportredaktionen får reda på vad som händer inom damfotbollen. Redaktionen menar att det är alltför många ledare som anser att *Hallandsposten* ska kontakta dem istället för att de själva kontaktar tidningen och förser dem med information. Slutligen anser också redaktionen att det vore på tiden om kvinnliga ledare dök upp inom damfotbollen för det finns det alldeles för få av.¹⁰²

1977 – Ett år i skymundan

1977 hade Halmias damer avancerat ytterligare i seriesystemet. De gjorde en fin säsong och slutade två i sin serie. Men det fina spelet visar sig inte när det kommer till spaltmeter och uppmärksamhet i *Hallandsposten*. Artiklarna under året såg ut som vi har vant oss vid. De är sakliga, objektivt skrivna matchreferat och är placerade på mindre synliga platser bland *Hallandspostens* sportsidor. En skillnad mot tidigare år är dock att spelarna inte benämns som flickor i någon av artiklarna. Anmärkningsvärt är att det endast publicerades två artiklar med tillhörande bild under året och inte ett enda reportage med djupgående analyser och intervjuer. Bevakningen av damlaget 1977 får därmed anses som sämre än tidigare år. Huruvida detta berodde på att intresset för damfotbollen svalnat eller om Halmias herrlags framgångar skapade mindre fokus på damlaget går att diskutera och spekulera kring.

Under året publicerades det även ett par reportage om damfotbollen som kan vara av intresse att nämna. Den mest intressanta av dessa handlar om Kvibilles damlags urusla resultat och är skriven av Gugge Häglund. Kvibille hade förlorat alla sina sju matcher i serien och hade en målskillnad på 1-45. Men de dåliga resultaten är inte huvudfokus för artikeln. Istället handlar artikeln om damernas glädje att spela fotboll trots de dåliga resultaten. Häglund beskriver det

---

¹⁰² Hallandsposten 1975-08-21 s.10

med följande ord: ”Här är glädjen över att få göra någonting tillsammans, att sysselsätta sig med något viktigast”. I reportaget har Häglund intervjuat ledare och spelare och de alla lyfter fram glädjen med fotbollen och att laget, de dåliga resultaten till trots, lyckats bygga upp ett större intresse för damfotbollen i Kvibille. Slutligen konstaterar Häglund att ”Kvibilles damlag i fotboll är en oas i idrottens alltmer accelererande prestigetänk”.¹⁰³

1979 – Avancemang till Allsvenskan

1979 är det år då Halmia tar det stora klivet och avancerar till Allsvenskan. Det är också detta år som Ants Pärna, lagets tränare under större delen av 1970-talet, påstår att det skrevs helsidor om laget.¹⁰⁴ Det tidningsmaterial jag har gått igenom visar dock på en helt annan bild.

Cirka en månad innan serieremiären publicerade *Hallandsposten* ett större reportage om Halmias damlag. I reportaget intervjuas Ants Pärna om målsättningarna för säsongen. Det kanske mest intressanta Pärna säger berör damfotbollen i Halmstad. Han menar att damfotbollen i Sverige växer så det knakar men att det är mycket dåligt att det bara finns ett damlag i Halmstad, han konstaterar att intresset för damfotbollen i Halmstad inte är så stort. Utifrån detta konstaterande är det ett rimligt antagande att tro att ointresset avspeglas i *Hallandspostens* rapportering om damfotbollen.¹⁰⁵

Lagets serieremiär fick inte stora rubriker utan överskuggades helt av de Allsvenska herrmatcher som spelades samma helg. Halmias match nämndes endast i en mycket kort artikel. Detta mönster återfinns under hela 1979. Halmstad hade under 1979 två lag i Herrallsvenskan, Halmia och Halmstad BK, och deras framgångar och motgångar upptar en stor del av sportsidorna under hela säsongen. Detta påverkade naturligtvis rapporteringen och uppmärksammandet av Halmias damlag trots deras framgångar.¹⁰⁶

I början av maj går att läsa en artikel om Halmia som inte handlar om en spelad match. Under rubriken ”Korpspel gick före dammatch” ställer sig skribenten frågan huruvida damfotbollen är illa behandlad i Halmstad vilket man tycker inom Halmia. Artikeln har sitt ursprung i den

---

¹⁰³ Hallandsposten 1977-08-26 s.17

¹⁰⁴ Mangfors Hallberg, Maria i Olsson, Sten & Lundqvist, Anders (2007), s.58

¹⁰⁵ Hallandsposten 1979-03-17 s.18

¹⁰⁶ Hallandsposten 1979-04-13 s.16

seriematch som Halmia skulle ha spelat mot Laholm på Sannarp. På matchdagen fick laget besked från fritidsnämnden att matchen var tvungen att flyttas fram på grund av vattensjuka planer. Trots detta spelades det flera korpenmatcher samma kväll på Sannarp. I artikeln har Pärna intervjuats och han undrar hur det är med jämställdheten inom fritidsnämnden och fotbollen i Halmstad.¹⁰⁷

Trots att damlaget endast förlorade en seriematch under hela säsongen uppmärksammades inte deras resa mot Allsvenskan nämnvärt. Det som går att finna är matchsammanfattningar som likt tidigare år är sakligt skrivna, fokuserar på det sportsliga och är helt skrivna helt utan personliga värderingar eller åsikter. I flera av artiklarna har Pärna intervjuats men aldrig någon spelare. Artiklarna är något längre än tidigare år men har fortfarande oftast en undagömd plats bland sportsidorna. Exempelvis ges herrmatcher från division IV och V betydligt mer utrymme än damlagets matcher.

Störst uppmärksamhet och utrymme under året får Halmias damlag vid seriesegern som innebar avancemang till Allsvenskan. I en stor artikel på förstasidan, den tidigaste artikel på förstasidan jag har funnit, löd rubriken: ”*HALMIADAMER BESTULNA – när de vann serien*”. Det idrottsliga överskuggades av stölden. I artikeln på sportsidorna ägnas den första tredjedelen av texten åt stölden. Resten av artikeln skiljer sig inte nämnvärt mot tidigare artiklar om Halmias damlag. *Hallandsposten* har endast intervjuat Pärna och artikelns foto föreställer en lagbild. Däremot konstaterar *Hallandsposten* att föreningen Halmia även under 1980 års säsong kommer att ha ett lag i högsta serien trots att herrarna åker ur Allsvenskan. Halmias avancemang uppmärksammades även mycket kort i tidningens sportspalt, vilket är mycket ovanligt. Skribenten Torgny Holmsten gratulerar damlaget till avancemanget till Allsvenskan.¹⁰⁸

1979 publicerades det även ett antal artiklar om damfotbollen i Halland och i Sverige, ett par av dem är värda att nämna. I *Hallandspostens* TV-del, under rubriken ”*Räkna med oss på riktigt trots att vi är tjejer*”, går det att läsa om damfotbollslaget Alön från södra Norrland. För första gången ska TV visa en dammatch som är filmad med samma avancerade utrustning som herrmatcherna och Alön är ett av lagen som ska spela.

---

¹⁰⁷ Hallandsposten 1979-05-09 s.11

¹⁰⁸ Hallandsposten 1979-10-08 s.1,13

Artikeln inleds med frågan om när damfotbollen ska komma med i OS- och VM-sammanhang. *Hallandsposten* har intervjuat några av spelarna vilka säger att de flesta tycks tro att damfotbollen är ett jippo vid sidan av den ”riktiga” idrotten, men att det nu är dags att räkna med kvinnorna i alla idrotter.

Skribenten ställer sig frågande till varför damfotbollen inte uppmärksammas mer och noterar att det är ytterst sällan som damfotbollen syns på förstasidorna på tidningar eller som TV-sporten visar dammatcher. Ändå är det fler aktiva inom damfotbollen än det är inom herrhockeyn. Skribentens förhoppningar på den TV-sända matchen kommer att slå håll på några av de största fördomarna inom idrotten.¹⁰⁹

Senare under året uppmärksammade *Hallandsposten* ännu en TV-sänd match, denna mellan Öxabäck och det danska laget Ribe. I artikeln går att läsa att matchen spelas (och visas) ovanligt tidigt, redan klockan 11, för att den inte ska krocka med övriga seriespelet. Detta kommenteras med raderna: ”Och det kan ju vara en fördel också för den fotbollsintresserade TV-publiken.”¹¹⁰

1980 – Spelåret i Allsvenskan

1980 års årgång av *Hallandsposten* är den sista jag har granskat i min undersökning. Rimligtvis bör det också vara det år då det skrivs mest om damlaget med tanke på att de spelar i Allsvenskan detta år. Säsongspremiären uppmärksammas extra mycket detta år med en artikel både på förstasidan av *Hallandsposten* och med en större artikel på sportsidorna. Av de sex åren jag har undersökt för denna studie har Halmia varit på förstasidan av *Hallandsposten* tre gånger. Att premiärmatchen hamnar på förstasidan tyder på någon form av intresse för damfotbollen. Halmia mötte Öxabäck i premiärmatchen och förlorade med tennissiffror vilket föranledde rubrikerna ”*Halmias damlag mötte Öxabäck: 'Tack för lektionen'*” samt ”*Öxabäck numret för stort för Halmia*”. Innehållet i artiklarna är mindre intressant utan är endast en sammanfattning av matchen om än något mer beskrivande än tidigare år. Speciellt rubriken på sportsidorna kan vara intressant att nämna då det är en av få artiklar jag funnit där rubriken inte förtäljer att det är Halmias damlag som artikeln handlar om. Premiären uppmärksammades också, ovanligt nog, i en av sportspalterna samma dag.

---

¹⁰⁹ *Hallandsposten* 1979-07-19 s.19

¹¹⁰ *Hallandsposten* 1979-09-08 s.17

Gällande denna typ av omnämningar är de också väldigt svåra att finna och visar på intresset för Halmias damlag.¹¹¹

Efter den andra matchen för säsongen skrevs ännu en stor artikel om laget. Artikeln är en matchsammenfattning men är skriven på ett annorlunda sätt jämfört med tidigare år. Likt ovan nämnda artikel är språket väldigt berättande och målande. Detta språk går endast att finna i årets två första artiklar vilket är anmärkningsvärt och skulle kunna tyda på ett större intresse vid seriepremiären men som sedan dalar.¹¹²

I slutet av augusti 1980 var Halmias damlag återigen på förstasidan av *Hallandsposten*, denna gång med en kortare notis. Laget hade vunnit en ödesmatch mot IFK Malmö och hade därmed förbättrat sina chanser avsevärt för spel i Allsvenskan nästa säsong. Att matchen uppmärksammas på förstasidan är som sagt mycket ovanligt och visar dels på att det var en mycket viktig match och dels på ett intresse från *Hallandspostens* sida som uppmärksammar matchen så pass mycket. Det faktum att artiklar om damlaget finns på förstasidan av *Hallandsposten* två gånger under detta år pekar klart och tydligt på att utrymmet laget ges i tidningen påverkas av hur högt upp i seriesystemet de spelar vilket i sig inte är märkligt. Ytterligare faktorer som spelar in är hur mycket laget vinner samt intresset för sporten.¹¹³

Trots att laget spelade i allsvenskan 1980 har jag endast funnit två artiklar med fotografier som publicerats under året. Båda dessa foton visar spelare som kämpar om bollen. Jag har inte stött på en enda artikel från 1980 där spelare från damlaget har blivit intervjuade, lagets tränare är den ende som *Hallandsposten* talat med. Huruvida detta beror på Halmia eller *Hallandsposten* är omöjligt att säga men det är värt att lyfta fram, speciellt med tanke på att Oskarströms IS:s damlags tränare redan 1975 i en insändare efterfrågade mer intervjuer med spelare.¹¹⁴ Tydligt är att ingen utveckling skett på den punkten.

Säsongen inleddes med match mot Öxabäck och avslutades med en match mot desamma. Trots att Halmia förlorade matchen med 14-0 säkrade de det Allsvenska kontraktet inför nästa säsong. Bedriften uppmärksammades inte på förstasidan utan hamnade i mängden av övriga

---

¹¹¹ Hallandsposten 1980-05-02 s.1, 16

¹¹² Hallandsposten 1980-05-05 s.16

¹¹³ Hallandsposten 1980-08-25 s.1, 14

¹¹⁴ Hallandsposten 1975-08-21 s.10

sportartiklar.¹¹⁵ I januari 1981 kom nyheten om att Halmia drog sig ur Allsvenskan för att börja om i division IV. I artikeln, som återfinns bland sportsidorna, intervjuas lagledaren Åke Grundström där han förklarar orsakerna till att laget drar sig ur serien. Detta är den enda artikeln som går att finna i *Hallandsposten* om händelsen.¹¹⁶ Att en så pass ovanlig händelse som att ett lag självmant väljer att dra sig ur den högsta serien inte tillägnas mer uppmärksamhet, speciellt från krönikörer eller i form av reportage, är viktigt att fundera kring. Lagets vara eller icke vara i Allsvenskan hade uppmärksammats med flera artiklar under 1980, varav två placerades på förstasidan vilket tyder på ett visst intresse av att damlaget spelade i Allsvenskan. Att uttåget inte uppmärksammades mer får en att fundera kring hur genuint *Hallandspostens* intresse för Halmia och damfotbollen egentligen varit.

---

¹¹⁵ Hallandsposten 1980-09-23 s.14

¹¹⁶ Hallandsposten 1981-01-19 s.15

4. Analys

Jag kommer i min analys att jämföra de mönster jag har hittat i *Hallandsposten* med de mönster Creedon fann i sin studie av medias rapportering om damidrotten. Jag kommer även försöka identifiera orsaker till mina fynd utifrån genussystemet. För tydlighetens skull kommer jag jämföra ett mönster åt gången för så småningom göra en slutgiltig sammanställning av mitt resultat. Jag kommer även sammanställa och analysera hur *Hallandsposten* har skrivit om damfotbollen generellt.

Underrepresentation

Det första av de tre mönster Creedon fann i medias bevakning av damidrotten var underrepresentation. Oavsett typ av media var bevakningen av damidrotten sämre än bevakningen av herridrotten. I tidningar skrevs det alltså färre och kortare artiklar om damidrotten och de var också av sämre kvalitet än artiklar om herridrotten. Damidrotten är underrepresenterad i tidningarna både vad gäller antal artiklar, längden på artiklarna, antal fotografier, samt artiklar på attraktiva utrymmen.¹¹⁷

I min granskning av *Hallandspostens* bevakning av Halmias damlag har jag funnit ett liknande mönster som det Creedon fann gällande underrepresentation. Sammanlagt har jag gått igenom 48 månader av *Hallandspostens* sportsidor spritt över sex år under 1970-talet. Totalt har jag funnit 134 enskilda artiklar om Halmias damlag, i snitt 22 stycken om året (se bilaga 1). De år laget har presterat som bäst rent sportsligt är också de år då det skrivits flest artiklar om laget.

Merparten av de artiklar jag funnit är av typen matchreferat och är mellan 40 och 100 ord långa. Artiklar som publiceras med tillhörande foto är ovanligt, i snitt fann jag tre till fyra artiklar med tillhörande foto per år. Gällande utrymmet som artiklar och foton har givits skiljer det sig men absolut vanligaste är långt ner och långt bak bland sportsidorna. Vilken plats artiklarna fått beror mycket på vad artikeln berör. Är det ett matchreferat av en stormatch har den fått ett mer attraktivt utrymme än en artikel om en mindre betydelsefull match. Det som påverkar mest är dock vilken annan idrott artiklarna om Halmias damlag

---

¹¹⁷ Creedon, Pamela (1994), s.34-36

konkurrerar med. Herrmatcher i de flesta divisioner, främst matcher där Halmias herrlag eller Halmstad BK deltagit, prioriteras framför artiklar om Halmias damlag. I de fall det inte finns någon herrfotboll, eller annan herridrott, att rapportera om ges artiklarna om Halmias damlag ett mer attraktivt utrymme.

Detta mönster påminner mycket om det mönster Olofsson har funnit gällande SvFF verksamhetsberättelse. De år herrlandslaget presterade bra var de alltid omnämnda överst i verksamhetsberättelsen. Damlandslaget omnämndes endast överst de år då herrlandslaget helt saknade framgång.¹¹⁸

De mest kvalitativt skrivna artiklarna om Halmias damlag är skrivna i samband med speciella händelser såsom förmatcher till herrlandskamper och när damlaget fick besök av ett engelskt damlag. Vid dessa tillfällen ökar artiklarna både i kvalitet och i kvantitet vilket visar att intresset för vanliga seriematcher är tämligen litet.

Orsakerna till att damlaget är underrepresenterat i media kan vara många. En förklaring finner vi dock i genussystemet. Hirdman skriver att kvinnor anses underordnade män vilket bör vara extra påtagligt i en manligt tillskriven aktivitet som fotbollen. Hon menar att den hierarkiska underordningen leder till att kvinnor ges mindre utrymme i samhället. Då damerna befinner sig på en manlig arena åtnjuter de inte heller någon makt. Enligt Hirdman skulle detta innebära att en manlig aktivitet, i detta fall herridrotten, begränsar damernas utrymme i exempelvis *Hallandsposten*.¹¹⁹ Creedon utvecklar resonemanget kring makt då hon menar att om vi antar att idrotten var en institution för manligt makt kunde kvinnornas intåg i idrotten ha varit ett hot mot denna makt. Creedon menar att en central maktmekanism som användes för att bibehålla den manliga maktstrukturen var den information som spreds via media.¹²⁰ Att Halmias damlag är underrepresenterat har därmed djupgående orsaker som bygger på vår uppfattning om könen och vilka egenskaper de tillskrivits. Underrepresentationen är bara en del i ett större samhälleligt förtryck av kvinnor i samhället.

Creedon skriver att de med makt, däribland media, använder strategier som har förnekat kvinnor deras fulla potential i sportvärlden.¹²¹ Huruvida *Hallandsposten* använder en sådan

---

¹¹⁸ Olofsson, Eva (1989), s.158

¹¹⁹ Hirdman, Yvonne (1988), s.77-70

¹²⁰ Creedon, Pamela (1994), s.31-33

¹²¹ Creedon, Pamela (1994), s.39

strategi eller om de helt enkelt publicerar artiklar utifrån läsarkretsens efterfrågan låter jag vara osagt. Värt att notera är dock att *Hallandsposten* vid ett flertal tillfällen under hela 1970-talet rapporterar om tränarbrist i många av länets damlag. Trots detta förändras inte journalistiken eller ökade inte antalet artiklar om damfotbollen. *Hallandsposten* gör alltså ingenting för att lösa ett problem de själva uppmärksammat.

Trivialisering

Creedon har funnit att medias bevakning av damidrotten har haft mönster av trivialisering. Creedon menar att media använder speciella ord och bildvinklar när de rapporterar om damidrotten. Vilket ger en stereotyp bild av kvinnan där hon sexualiseras och trivialiseras.¹²² Tolvhed har funnit samma mönster och menar att ord som ”söt”, ”vacker” och andra ord som refererar till kvinnans kropp är vanligt förekommande.¹²³ Gällande fotografier skriver Creedon att idrottande damer framställs i passiva poser i cirka 60% av de publicerade bilderna.¹²⁴

I det material jag har studerat har jag funnit relativt lite av trivialisering och sexualisering av damspelarna. Det jag har funnit har jag påträffat under 1970 och 1972. Allra tydligast är det i den absolut första artikeln om Halmias damlag från 1970. Rubriken på artikeln lyder ”*Äntligen damfotboll i Halmstad*” och initiativet till att starta laget ges beröm. Samtidigt är det väldigt lite av artikeln som fokuserar på damernas idrottsliga satsning, istället är det spelarnas utseende som är i fokus. Artikelförfattaren skriver att Halmstadborna kommer att få se ”*kvinnlig fägring på Örjans Valls gräsmatta*”, en tydlig referens till spelarnas utseende. I texten till artikelns tillhörande fotografi går att läsa följande rader:

*”Halmia-flickorna rusar fram mot den första kontakten med läderkulan, som skall bli deras fritidsnöje i fortsättningen. Vi lär få se de snygga brudarna på Örjans Vall”.*¹²⁵

I artikeln trivialiseras och sexualiseras damlagets spelare på ett mycket tydligt sätt.

---

¹²² Creedon, Pamela (1994), s.36-37

¹²³ Tolvhed, Helena (2008), s.159-190

¹²⁴ Creedon, Pamela (1994), s.36-37

¹²⁵ Hallandsposten 1970-04-07 s.16

Inför Halmias herrlags match mot IFK Göteborg 1972 publicerades ett par reklamannonser för matchen. I den första av de två annonser stoltserar skribenten med att Halmias damlag ska spela en förmatch åt herrarna. Texten lyder:

*”1972 års stadslag med Palle, Crison, Aremar, Strangeberg m fl mot HALMIAS
ÄRTIGA DAMLAG, oj vilka brudar!”*.¹²⁶

I den andra av annonserna står följande rader:

*”Årets festligaste förmatch börjar kl 17.45, 1972 års stadslag – Halmias Damlag,
Kom och se Palle & Co i närkamp med Halmias ärtiga brudar”*.¹²⁷

Att några av de mest sexistiska rader som jag har lyckats finna om Halmias damlag i *Hallandsposten* är skrivna i reklamannonser för en herrmatch är anmärkningsvärt. Huruvida det är någon på *Hallandsposten* eller någon i IS Halmias förening som har författat annonserna låter jag vara osagt. Oavsett så är det tydligt att det är utseendet på damlagets spelare som ska locka publiken och inte spelarnas fotbollsmässiga kvaliteter.

I en artikel från 1975 om Halmias damlag finns tecken på att attityden gentemot damfotbollen håller på att förändras. I artikeln går att läsa artikelförfattaren Häglunds egna reflektioner kring damfotbollen, han skriver:

”Ändå lär väl många fortfarande rynka på näsan åt ’fenomenet’ damfotboll. ’Låt dom hålla på, dom är ju i alla fall söta’... Men nämn inte dessa ord för en damfotbollsspelare, det ligger mer allvarlig satsning bakom ett damlag än de flesta inbillar sig”.¹²⁸

Detta är den första längre artikel jag har funnit där artikelförfattaren tar avstånd från sexualiserande och trivialiserande begrepp och istället fokuserar på det idrottsliga. Från 1975 och framåt har jag inte heller stött på en enda artikel som trivialiserar damfotbollen. Året får därmed ses som en milstolpe i *Hallandspostens* rapportering om damfotbollen.

I några få av artiklarna från 1970 och 1972 hittar vi benämningen amazoner. Benämningen används dock inte frekvent.

---

¹²⁶ Hallandsposten 1972-06-20 s.12

¹²⁷ Hallandsposten 1972-06-21 s.22

¹²⁸ Hallandsposten 1975-04-19 s.17

Benämning flickor som är vanligt förekommande under de tidiga åren kan ses som trivialiserande. Jag anser att det dock inte behöver vara så. I herridrotten är benämningar som pojkar och gubbar vanligt förekommande, flickor kan således vara en feminin variant av dess benämningar. Koivula menar dock att användningen av ord som flicka tyder på infantilisering. Ordet gubbar ger de herrspelarna en status som vuxna.¹²⁹ Huruvida dessa benämningar är trivialiserande är därmed en tolkningsfråga.

I de artiklar som går att läsa om lagets avancemang till Allsvenskan 1979 är det inte damlagets sportsliga prestationer som sätts i fokus utan stölden som ägde rum under matchen.¹³⁰ Det är svårt att sia om hur reaktionerna hade varit om det varit ett herrlag som hamnat i samma situation. Tydligt är dock att damlagets prestation försvinner på grund av denna tråkiga händelse.

Orsaken till trivialiseringen av Halmias damlag skulle kunna förklaras utifrån genussystemet. Trivialiseringen av damerna följer två olika mönster, dels tillskrivs de typiskt kvinnliga egenskaper såsom ”ärtiga” och ”snygga” och dels tillskrivs de attribut som kopplas till manliga egenskaper, exempelvis ”amazoner”. Utifrån dikotomiprincipen i genussystemet kan vi förstå användningen av dessa begrepp som ett förtydligande att damerna, trots att de utövar en manligt tillskriven aktivitet, innehar kvinnliga egenskaper och således befinner sig på en felaktig arena.¹³¹ Denna förklaring styrks av Tolvhed som refererar till Cahn, hon menar att på en manligt tillskriven arena var en idealiserad kvinnobild ett sätt att bemöta utmaningen mot den etablerade könsordningen.¹³²

Detta styrks av Hjelm som menar att det var vanligt att kvinnor tillskrevs manliga egenskaper för att på så sätt inte misstänkliggöra deras motiv då de utövade en manligt tillskriven aktivitet såsom fotbollen.¹³³

Jag vill påpeka att det är få av de 134 artiklar om Halmia som jag har gått igenom som är trivialiserande eller sexualiserande. De allra flesta artiklar är objektiva och sakliga och skiljer sig inte nämnvärt från rapporteringen av herrfotbollen vad gäller detta.

---

¹²⁹ Koivula, Nathalie, Study III (1999) s.8

¹³⁰ Hallandsposen 1979-10-08 s.1,13

¹³¹ Hirdman, Yvonne (1988), s.73-76

¹³² Tolvhed, Helena (2008), s.156-158

¹³³ Hjelm, Jonny (2004), s.268-269

Även de allra flesta fotografier visar damerna i aktiva poser. De få bilder där damerna visas i passiva poser är lagfoton.

Ambivalens

Det tredje mönstret som Creedon identifierade i sin studie var ambivalens. Creedon menar att det är vanligt förekommande att damidrottare i en mening beskrivs som starka och skickliga för att i nästa mening beskrivas som söta och nervösa.¹³⁴

I det material jag har gått igenom har jag funnit väldigt få ambivalenta artiklar och inga så tydliga exempel som de Creedon nämner. De artiklar jag har funnit är från de tidiga åren. Den kanske tydligaste är en artikel från 1972 där artikelförfattaren skriver att damerna ”*visade sig besitta förvånansvärt fint fotbollskunnande*”.¹³⁵ Ordet ”förvånansvärt” förminskar damernas prestation, det framstår som en överraskning att damerna kan spela fotboll så pass bra som de gör. Det går att tolka ordvalet som att kvinnor inte är lämpade att spela fotboll och när det väl gör det med bravur är det överraskande. Jag ställer mig frågande till om samma formulering hade använts om ett relativt nybildat herrlag eller är det mer givet att herrar kan visa på fint fotbollskunnande trots att de inte spelat så länge?

Damfotbollen i *Hallandsposten*

En del av de artiklar jag har presenterat i resultatdelen berör inte Halmias damlag utan andra damlag. Det är dock artiklar som innehåller intressant information säger oss något om *Hallandspostens* inställning till damfotbollen. Artiklarna blir därmed viktiga då de ger en bredare bild av *Hallandspostens* bevakning av damfotbollen och kan således ge ökad förståelse för bevakningen av Halmias damer.

I spalten ”Kort om sport” från 1970 skriver artikelförfattaren att generalsekreteraren för det europeiska fotbollsförbundet Hans Bangerter uttalat sig mot diskrimineringen av damfotbollen. Bangerter menar att ”*det vore ett misstag att underskatta den PR för vår sport som damfotbollen ger*”.¹³⁶ Förutom att Bangerter ser damfotbollen som ett ”hjälpmedel” åt herrfotbollen visar artikeln att *Hallandsposten* för fram en åsikt i debatten om

---

¹³⁴ Creedon, Pamela (1994), 38-39

¹³⁵ *Hallandsposten* 1972-05-29 s.13

¹³⁶ *Hallandsposten* 1970-06-30 s.13

diskrimineringen av damfotbollen. Att denna åsikt tillåts stå oemotsagd måste dock anses som negativt.

Ett annat intressant fynd från 1970 är artikeln om tränarbristen i Knäreds damlag. Skribenten har svårt att se varför ingen vill ta sig an damerna och därför beskriver fördelarna med jobbet:

”Utöver att ledaren eller ledarna i fråga får bygga en aktivitet från grunden, blir ju omgivningen full av kvinnlig fägring – enbart detta borde locka någon att ta sig an damernas intresse för fotboll.”¹³⁷

Jag vågar påstå att denna ”fördel” aldrig skulle anges i jakten på ledare för ett nystartat herrlag. Åsikten, om än skriven med glimten i ögat, säger oss något om synen på damfotbollen hos i alla fall en av *Hallandspostens* journalister.

I en debattartikel från 1975 skriver Oskarströms IS:s tränare Odén om bristen på ledare inom damfotbollen. Han menar att bristen beror på att damfotbollen inte ges tillräckligt med utrymme i media. *Hallandsposten* svarade på kritiken och menar att det inte är deras uppgift att göra reklam för en specifik idrott.¹³⁸ Debattartikeln är intressant ur flera olika aspekter. Dels skvallrar den om frustrationen bland ledarna, och kanske även bland spelarna, över att damfotbollen inte tillägnas tillräckligt stor uppmärksamhet. Artikeln avslöjar också *Hallandspostens* ståndpunkt i frågan och utgör en förklaring till den sparsamma rapporteringen av damfotbollen. Det går dock att konstatera att debattartikeln inte ledde till en fler artiklar om damfotbollen och att de artiklar som skrevs var rena matchsummeringar utan djupgående analyser eller intervjuer med spelare.

Från 1977 har jag funnit ett reportage om Kvibille damlag som hade en urusel säsong. Trots detta är det inte lägets idrottsliga prestationer som är i fokus utan glädjen över att spela fotboll.¹³⁹ Trots att det är damlagets resultat är urusla och att intervjuade ledare och spelare faktiskt skrattar gott åt sig själva är reportaget inte på något sätt nedlåtande i sin ton. Det går dock att ställa sig frågande till om reportaget hade varit skrivet på samma sätt om det hade varit ett herrlag som varit i fokus. Är det mer tillåtet för ett damlag att spela fotboll för skoj skull än vad det är för ett herrlag?

---

¹³⁷ Hallandsposten 1970-08-05 s.10

¹³⁸ Hallandsposten 1975-08-21 s.10

¹³⁹ Hallandsposten 1977-08-26 s.17

1979 uppmärksammar *Hallandsposten* den TV-sända matchen mellan Öxabäck och det danska laget Ribe. I artikeln går att läsa att matchen spelas (och visas) ovanligt tidigt, redan klockan 11, för att den inte ska krocka med övriga seriespelet. Detta kommenteras med raderna: ”Och det kan ju vara en fördel också för den fotbollsintresserade TV-publiken.” Huruvida detta är menat som att TV-publiken får se ännu mer sport eller att det är menat som att matchen inte inkräktar på den sport TV-publiken vill se går att spekulera om.¹⁴⁰

Ovanstående artiklar visar att *Hallandsposten* under 1970-talet uppmärksammade tränar- och ledarbrist inom damfotbollen som enligt Odén beror på för lite uppmärksamhet i media. Intressant är *Hallandspostens* ställningstagande i denna fråga, att det inte är deras uppgift att lyfta fram en viss sport. Huruvida detta är hela sanningen eller en bortförklaring är svårt att säga något om, det är dock en möjlig förklaring till den bristfälliga rapporteringen av damfotbollen och Halmias damlag.

Oavsett vad innebär *Hallandspostens* agerade att damfotbollen osynliggörs. Som jag tidigare skrivit menar Jarlbro, som skrivit i Fagerström och Nilsson bok ”*Genus, medier och masskultur*”, att genom att inte låta kvinnor komma till tals i media så fråntar man dem rätten att uttrycka sig vilket i sin tur betyder att man fråntar kvinnorna makt och inflytande.¹⁴¹ Media har därmed ett stort ansvar att leva upp till vilket *Hallandsposten* i detta fall inte gör.

Artiklarna visar också på samma mönster av trivialisering under den första halvan av 1970-talet som sedan tycks avta under den andra halvan av 1970-talet.

Slutsats

Gällande Halmias damlags underrepresentation i *Hallandsposten* stämmer det väl överens med Creedons resultat. Det råder inga tvivel om att damlaget är underrepresenterade vad gäller kvalitet och kvantitet på artiklar samt fotografier. Endast artiklar från de tidiga åren är tendensiösa och sexistiskt skrivna, de är också få sett till antalet. Övriga artiklar anser jag är objektivt och sakligt skrivna. Det mönster stämmer därmed delvis överens med Creedons. Antalet ambivalenta artiklar som jag lyckats urskilja är alltför få till antalet för att jag ska kunna se ett mönster som går att styrka. Därmed skiljer sig *Hallandspostens* bevakning av

---

¹⁴⁰ Hallandsposten 1979-09-08 s.17

¹⁴¹ Jarlbro, Gunilla i Fagerström, Linda & Nilsson, Maria (2008), s.43

damlaget jämfört med Creedons studie på denna punkt. Hallandsposten bevakning av Halmia får därmed anses överensstämmande med samtids medierapportering om damidrotten.

5. Käll- och litteraturförteckning

Otryckt material

Idrottssällskapet Halmia, Verksamhetsberättelse 1958-2000 B1:5, Folkrörelsearkivet i Halmstad

Tryckt material

– Källor

Hallandsposten årgång 1970, 1972, 1975, 1977, 1979, 1980, 1981. Hänvisningar gällande utgivnet datum och sida ges löpande i texten.

Olsson, Sten & Lundqvist, Anders (red.), *100 år med laget i mitt hjärta*, Idrottssällskapet Halmia, Halmstad, 2007

– Litteratur

Creedon, Pamela J. (red.), *Women, media, and sport: challenging gender values*, Sage Publications, Thousand Oaks, 1994

Dahlén, Peter, *Sport och medier: en introduktion*, IJ-förlaget, Kristiansand, 2008

Fagerström, Linda & Nilson, Maria, *Genus, medier och masskultur*, Gleerup, Malmö, 2008

Hirdman, Yvonne, *Genussystemet: teoretiska funderingar kring kvinnors sociala underordning*, Maktutredningen, Uppsala, 1988

Hjelm, Jonny, *Amasoner på planen: svensk damfotboll 1965-1980*, 1. uppl., Boréa, Umeå, 2004

Koivula, Nathalie, *Gender in sport*, Univ., Diss. (sammanfattning) Stockholm : Univ., Stockholm, 1999

Olofsson, Eva, *Har kvinnorna en sportslig chans?: den svenska idrottsrörelsen och kvinnorna under 1900-talet*, Univ., Umeå, 1989

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-982>

Tolvhed, Helena, *Nationen på spel: kropp, kön och svenskhet i populärpressens representationer av olympiska spel 1948-1972*, h:ström - Text & kultur, Umeå, 2008

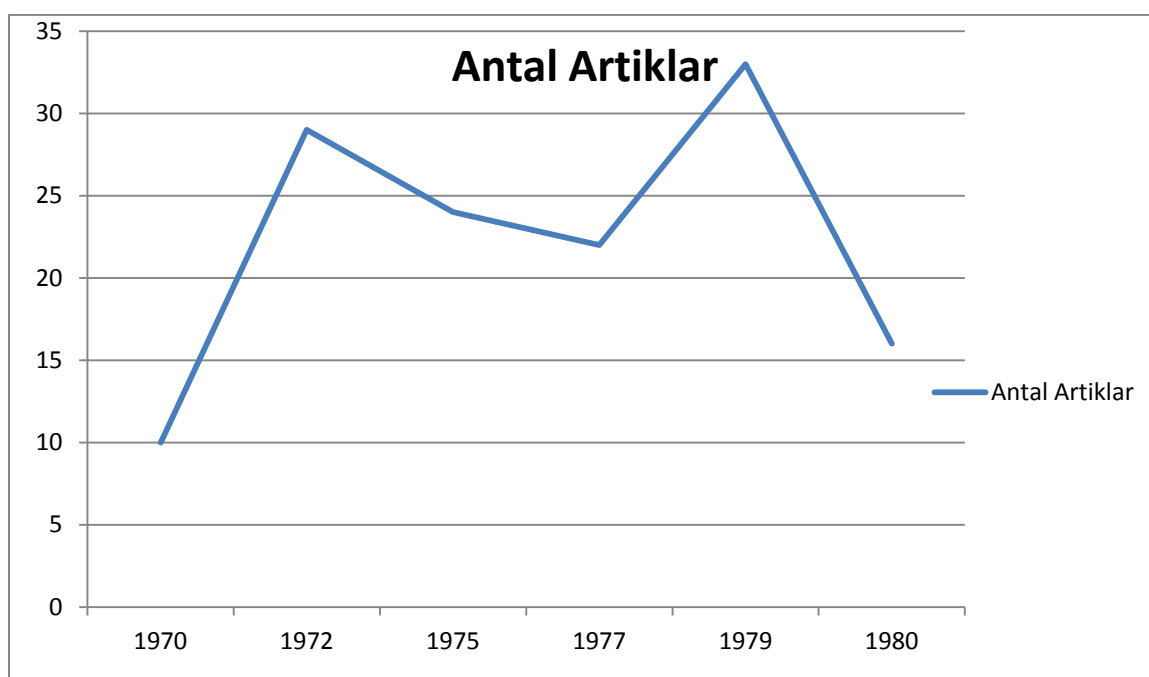
Wegerup, Jennifer, *Damelvan: pionjärerna, dramatiken och guldåren : ett porträtt av svensk damfotboll*, Forum, Stockholm, 2005

Intervjuer

Intervju med Ants Pärna 2012-05-22 (finns hos författaren)

Rubrik på försättsblad kommer från Gugge Häglund, Hallandsposten 1975-04-19 s.17

6. Bilaga 1

Johan Öhlander, studerande på
lärarutbildningen med inriktning
sällskunskap och historia på
Högskolan i Halmstad.

Besöksadress: Kristian IV:s väg 3
Postadress: Box 823, 301 18 Halmstad
Telefon: 035-16 71 00
E-mail: registrator@hh.se
www.hh.se